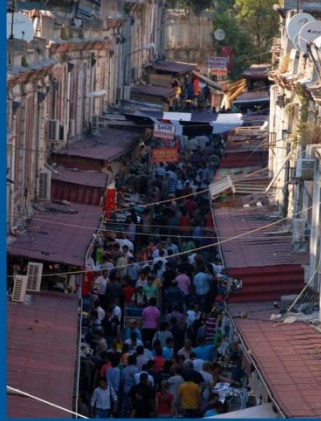




Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve  
Eylem Planı

2010-2023



# KENTGES

YILLIK FAALİYET RAPORU

# 2011



T.C.  
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK  
BAKANLIĞI  
MEKÂNSAL PLANLAMA  
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ



## Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı

**KENTGES (2010-2023)**

**Yıllık Faaliyet Raporu**

**[2011]**

### **Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü**

Mehmet Ali KAHRAMAN

Dr. Haluk BİLGİN

### **KENTGES İzleme Birimi**

İlker AKBAY

Emrah SÖYLEMEZ

Nevzat CAN

Ertan GÖRAL

Pınar ZORAL

Sevgen SEZER

Seda NAL

Burcu DOĞAN

Oktay ÖZDEMİR



## İÇİNDEKİLER

---

I. SUNUŞ.....	1
II. KENTGES UYGULAMA.....	3
KENTGES'TE SORUMLU KURUMLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ ....	4
KENTGES KAPSAMINDA HAYATA GEÇİRİLEN EYLEMLER .....	8
İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ.....	9
ULUSLARARASI KURULUŞLAR İLE İLİŞKİLER .....	10
III. KENTGES İZLEME .....	13
İYK TOPLANTILARI.....	14
IV. TANITIM, FARKINDALIK ve HAZIRLIK FAALİYETLERİ .....	19
TOPLANTILAR.....	19
TANITIM FAALİYETLERİ .....	20
KONFERANS, SEMİNER VE SUNUMLAR .....	22
V. KENTGES İNTERNET SİTESİ ALTINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR .	26
VI. ANKET ÇALIŞMASI .....	28
VII. EKLER.....	47
EK -1 BÜTÜNLEŞİK KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ VE EYLEM PLÂNI (2010–2023) KENTGES İZLEME VE YÖNLENDİRME KURULU ÇALIŞMA USÛL VE ESASLARI YÖNERGESİ	
EK -2 İZLEME VE YÖNLENDİRME KURULU TOPLANTI GÜNDEM VE TUTANAKLARI	
EK -3 KENTGES İNTERNET SİTESİ 2011 YILI İSTATİSTİKLERİ	



## I. SUNUŞ

---

**B**akanlığımızca ön hazırlık çalışmaları Nisan 2007’de başlatılan, ilk aşaması 30 Mayıs 2008 – 4 Mayıs 2009 tarihleri arasında istişare toplantıları, Kentleşme Şurası Komisyonları ve Genel Kurul Çalışmaları ile tamamlanan ve ikinci aşaması 3 Mart 2010 tarihinde deklare edilerek sonuçlandırılan KENTGES Hazırlama Projesi’nin sonuç dokümanı; “KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010–2023)” Yüksek Planlama Kurulu’nun 25.10.2010 tarih ve 2010/34 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 4 Kasım 2010 tarih ve 27749 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

KENTGES, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşekkül ettirilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde de aynı kararlılıkla yürütülmektedir. Bu kapsamda 2011 yılı Ocak ayından itibaren KENTGES’in yurt çapında merkezi ve yerel düzeyde uygulanmasına yönelik çalışmalar tüm hızıyla devam etmektedir. Kentleşme ve imar konularında merkezi ve yerel idareler için bir yol haritası olan belgenin tanıtım, uygulama ve izleme çalışmalarına başlanmıştır. Bu kapsamda 3 adet izleme ve yönlendirme kurulu toplantısı düzenlenmiştir.

Bu raporda, 2011 yılı içerisinde Bakanlığımız tarafından KENTGES’in tanıtımı, uygulanması ve izlenmesine yönelik olarak yapılan faaliyetler kronolojik olarak listelenmiştir. 2011 yılı içerisinde toplam 4 adet uluslararası kuruluş ile toplantı yapılarak KENTGES uygulama ve izleme sürecine ilişkin görüş alışverişinde bulunulmuştur. KENTGES tanıtım ve farkındalık faaliyetleri kapsamında toplam 11 adet çeşitli düzeyde toplantı, konferans ve seminere katılım sağlanarak KENTGES hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca [www.kentges.gov.tr](http://www.kentges.gov.tr) alan adı ile Nisan 2011’den itibaren uygulamaya konulan internet sitesi aracılığı ile 34423 kullanıcı toplam 84000 sayfa görüntülemiştir. Site üzerinden oluşturulan sistem ile aylık olarak 2000 kullanıcıya e-posta gönderilmektedir.

KENTGES’te; Türkiye’nin kaynak, fırsat ve imkânları en üst düzeyde değerlendirilmiş, uygulanabilir ve birbiri ile tutarlı hedef, strateji ve eylemler belirlenmiştir. Bundan sonra yapılacak iş; bu belgenin uygulanmasını sonuna kadar takip edilmesidir.

Kentlerimizde devam eden değişim rüzgârını, KENTGES'in getirdiği bu yeni bakış açısı ile güçlendirmek, politikalar geliştirmek ve bunları hayata geçirmek önemlidir. KENTGES; başta yerel yönetimlerimiz olmak üzere tüm kamu kurum, kuruluş ve diğer paydaşlarımızın uzun dönemli stratejilerini daha da geliştirecek ve ülkemizin hızlı ve dengeli kalkınmasında temel yapı taşlarından birisi olacaktır.

**Mehmet Ali KAHRAMAN**

Mekânsal Planlama Genel Müdürü



## II. KENTGES UYGULAMA

**K**ENTGES kapsamında yer alan 100 ayrı eylemin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurum sayısı 15'tir. Gerek merkezi gerekse yerel yönetimlerin sorumluluğunda olan farklı strateji ve eylemler bulunmaktadır.

Bakanlığımız 47 eylemde görevlendirilmiştir. Diğer kurumlar;

- ✓ 27 eylem ile Belediyeler
- ✓ 7 Eylem İçişleri Bakanlığı
- ✓ 5 eylem ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)
- ✓ 5 eylem ile Kültür ve Turizm Bakanlığı
- ✓ 2 Eylem ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
- ✓ 2 Eylem ile Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK)
- ✓ 2 Eylem ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- ✓ 1 Eylem ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı
- ✓ 1 Eylem ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- ✓ 1 Eylem ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
- ✓ 1 Eylem ile Milli Eğitim Bakanlığı
- ✓ 1 Eylem ile Toplu Konut İdaresi (TOKİ)
- ✓ 1 Eylem ile Valilikler adına AFAD
- ✓ 1 Eylem ile Hazine Müsteşarlığı - Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK)

Bu çerçevede; Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve koordine edilen KENTGES, sadece Bakanlığımızın değil, ilgili tüm kurum ve kuruluşların “ortak uygulama sorumluluğunda” yürütülmekte olan bir strateji belgesidir. KENTGES; Kentsel Gelişme Strateji Belgesi ve Eylem Planı; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve ilgili kamu kurumlarının üst düzey temsilcilerinden oluşan “İzleme ve Yönlendirme Kurulu” tarafından yürütülmekte ve izlenmektedir. Kurulun sekretaryasını Bakanlığımız yapmaktadır.

İzleme ve Yönlendirme Kurulu;

- ✓ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
- ✓ İçişleri Bakanlığı,
- ✓ Kalkınma Bakanlığı,
- ✓ Kültür ve Turizm Bakanlığı,
- ✓ Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı,
- ✓ Türkiye Belediyeler Birliği,
- ✓ Vilayetler Hizmet Birliği'nden oluşmaktadır.

## KENTGES'TE SORUMLU KURUMLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

### Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- ✓ Şehircilik ve Mekânsal Planlama Çerçeve Yasasını hazırlamak ve bu kapsamda Bakanlığın yeniden yapılandırılması ve buna bağlı izleme denetleme mekanizmalarını oluşturmak
- ✓ Mekânsal planlamaya altlık oluşturacak şekilde ülke çapında eşgüdümü sağlayacak kapsamlı bir CBS ve mekânsal veri üretimi sistemini kurmak ve kullanımını yaygınlaştırmak
- ✓ Kentleşme ve imar konularında Ar-Ge çalışmaları yapmak, yerel yönetimlere eğitimler vermek ve mesleki değerleri ortaya koymak
- ✓ Dengeli/sürdürülebilir bir makroform oluşturulmasına yönelik (arsa spekülasyonunun engellenmesi gibi) yasal düzenlemeler yapmak
- ✓ Konut ve arsa sunumunu çeşitlendirecek ve destekleyecek yönde düzenlemeler yapmak ve modeller geliştirmek, yapı kooperatifçiliğini geliştirmek
- ✓ Kentsel dönüşüme dair mevzuat düzenlemeleri yapmak ve sürdürülebilir mekânsal gelişme göstergeleri hazırlamak
- ✓ Yerleşmelerin ve yapıların güvenli, kaliteli ve uluslararası standartlara uygun şekilde üretilmesi için ilgili mevzuatta düzenlemeler yapmak, rehberler hazırlamak, envanter oluşturmak
- ✓ Kent merkezlerinin yaşam ve mekân kalitesinin yükseltilmesi ve sürdürülebilir bir kentsel ulaşım sisteminin oluşturulabilmesi için ulaşım planlarının kent planları ile

uyumunu sağlayacak yaya ve bisiklet ulaşım türlerini destekleyecek, hareket kısıtlılığı olanların kent yaşamına katılımını sağlayacak standartlar belirlemek, düzenleme ve uygulamalar yapmak

- ✓ Çevre duyarlı yerleşme stratejileri oluşturulması, kentsel altyapıya yönelik kentsel teknik altyapı etki değerlendirme raporu hazırlanması, gri su sistemlerine yönelik araştırmalar yapmak
- ✓ Yerleşmelerdeki sosyal donatı ve hizmetlerin dengeli dağılımına ilişkin mevzuat düzenlemeleri yapmak, mekânsal planlarda açık-yeşil alanların sistem bütünlüğü içerisinde geliştirilmesine yönelik standartlar üretmek
- ✓ Doğal kaynakların ve koruma alanlarının yönetimi için envanter çalışmalarını tamamlamak ve bu alanlarda uyarı sistemleri kurmak
- ✓ Kentlerde çevre duyarlı bir yaşam oluşturulması için hava, su, toprak kirliliğini ölçme izleme sistemlerini geliştirmek

#### **Belediyeler;**

- ✓ Kent makroformunun dengeli gelişmesi için imar planları ve programlarında gerekli düzenlemeleri yapmak
- ✓ Kent içi ulaşım ve trafik hizmetlerinin etkinleştirilmesi için; ulaşım planlarında sürdürülebilir yaya bisiklet gibi ulaşım türlerine ağırlık vermek, toplu taşımacılığın hizmet kalitesinin artırılması, yük taşımacılığı ve kentteki depolama alanlarının planlar ile belirlenmesi gibi çevre duyarlı ve bilgi teknolojileri kullanımı da içeren düzenlemeler yapmak
- ✓ Altyapıya dair altyapı ana planlarını hazırlamak, SCADA sistemlerini kullanmak ve yenilenebilir enerji kullanımına dair araştırma ve envanter çalışmaları yapmak
- ✓ Bütünleşik bir kentsel yenileme ve dönüşüm sağlamak amacıyla dönüşümün kent bütününe etki analizleri, fizibilite çalışmaları yapmak ve sürece katılım mekanizmaları geliştirmek
- ✓ Afete yönelik kent ölçeğinde tedbirler almak
- ✓ Kent kimliğini ve kentteki çevresel öğeleri koruyup geliştirecek araçlar ve rehberler üretmek

- ✓ Konut alanlarını farklı türde sosyal donatı alanları ile birlikte geliştirilmesi, kente yeni gelenlerin uyum sorunlarının giderilmesi, kentsel hizmet alanlarının
- ✓ dezavantajlı grupları da gözeterek tasarlanması, toplumun farklı kesimlerinin kentsel yaşama katılımı için eğitim programları oluşturulması ve kentlilik bilincinin oluşturulması

#### **İçişleri Bakanlığı;**

- ✓ Mekânsal planlama ve uygulama ile ilgili olarak il özel idareleri ve belediyelerin kapasitelerini geliştirmek
- ✓ Güvenli yerleşmeler oluşturulabilmesi için farklı güvenlik birimleri arası koordinasyonu sağlamak
- ✓ Yerleşmelerin ekonomik ve toplumsal yapılarını güçlendirecek, merkez köy uygulamaları, kent konseyleri, karar süreçlerine katılım kılavuzları gibi araçlar geliştirmek

#### **Kültür ve Turizm Bakanlığı**

- ✓ Doğal ve kültürel varlık ve değerlerin korunması amacıyla, teknolojiye uygun bir envanter ve veri tabanı sistemi kurmak
- ✓ Eğitim programları düzenlemek
- ✓ Yerel yapı malzemelerinin kullanımını desteklemek ve korumayı özendirerek araçlar ve yaptırımlar geliştirmek

#### **Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı**

- ✓ Afet ve yerleşme risklerinin azaltılması amacıyla 7269 sayılı kanun ve yönetmeliklerde düzenleme yapmak
- ✓ Bütünleşik afet tehlikelerinin belirlenmesi, mikro bölgeleme ve risk sakınım planlamasına yönelik mevzuat çalışmaları yapmak ve rehberler hazırlamak
- ✓ Afetlere etkin müdahale için haberleşme, ulaşım ve organizasyon çalışmaları yapmak

**Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı**

- ✓ Sosyal yardıma muhtaçların nesnel ölçütlerle belirlenmesine yönelik çalışmalar yapmak
- ✓ Çalışan ve sokakta yaşayan çocuklar için koruma programları oluşturmak

**YÖK**

- ✓ Lisansüstü programlarda disiplinler arası ortak programlar oluşturmak
- ✓ Toplumsal bütünleşme konulu çalışmalara ağırlık vermek

**Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı**

- ✓ Kırsal kesimde üreticilerin teşviki ve tarım dışı ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik mekanizmalar oluşturmak

**Orman ve Su Bakanlığı**

- ✓ Yağmur suyu kullanımına yönelik mevzuat hazırlamak

**Milli Eğitim Bakanlığı**

- ✓ Kentlilik bilincini artırmaya yönelik sosyal etkinlikler düzenlemek

**Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı**

- ✓ Kentlerde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına dair mevzuat hazırlamak

**Hazine Müsteşarlığı (Doğal Afet Sigortaları Kurumu)**

- ✓ Doğal afet sigorta sisteminin tüm afet türlerini kapsayacak şekilde geliştirilmesine yönelik mevzuat düzenlemeleri yapmak

**TÜBİTAK**

- ✓ Risk azaltımı ile ilgili Ar-Ge çalışmaları gerçekleştirmek

**TOKİ Başkanlığı**

- ✓ Farklı gelir grupları için, plan kararları ile yöresel doku ve mimariye uygun konut üretmek

**Valilikler**

- ✓ Bütünleşik tehlike haritalarını hazırlamak

**KENTGES KAPSAMINDA HAYATA GEÇİRİLEN EYLEMLER**

KENTGES'te yer alan bazı eylemler 2023 yılına kadar sürekli gerçekleşmesi gereken eylemler bazıları ise çeşitli kurumsal yapılanma ve mevzuat düzenlemelerini içeren bir defalık eylemlerdir. Bu kapsamda, gerçekleşen ve sürekli olarak gerçekleşmekte olan eylemler aşağıda listelenmiştir.

**Eylem 1.2.1 “Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yeniden yapılandırılacaktır.”**

29.6.2011 tarihli ve 644 sayılı KHK ile bakanlık yeniden yapılandırılmıştır.

**Eylem 3.3.1 “Yapı Denetim Kanunu’nun uygulama alanı genişletilecek ve İmar Kanunu’nun kamu yapıları ile ilgili maddeleri yeniden düzenlenecektir.”**

Bakanlığımıza görev olarak verilen “Yapı Denetim Kanunu’nun uygulama alanınının 81 ile genişletilmesi” hususu gerçekleştirilmiştir.

**Eylem 11.4.1 “Deprem dışındaki afetlerin de zorunlu sigorta kapsamına alınmasını sağlayacak ve risk durum raporunun da hazırlanmasını zorunlu kılacak Doğal Afet Sigortaları Kanunu hazırlanacaktır.”**

Eylem kapsamında Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan “Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı” 1/643 esas numarasıyla 23. dönemde TBMM’ye sunulmuş, ancak görüşülmemiştir. 24. dönemde yeniden sunulması beklenilmektedir.

**Eylem 12.1.1 “Belediye zabıta birimleri, polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında toplumsal düzeni sağlamaya yönelik işbirliği ve koordinasyon mekanizması kurulması.”**

Emniyet Genel Müdürlüğü'nde ve İl Emniyet Müdürlükleri'nde Toplum Destekli Polis birimleri kurulmuş ve faaliyete geçmiştir.

**Eylem 9.1.1 “Koruma ile ilgili kapasite geliştirmek üzere eğitim programları düzenlenecektir.”**

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Bakanlığımızca düzenlenmekte olan bölgesel seminerlerde ilgili Bakanlığın uzmanı tarafından koruma konusunda da eğitim verilmektedir.

**Eylem 19.1.1 “Kentlilik Bilinci Farkındalık Eğitim Programları hazırlanacaktır.”**

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir genelge yayınlanarak tüm illerde öğrenci ve öğretmenler arasında KENTGES ve kentlilik bilinci konulu resim ve fotoğraf yarışmaları düzenlenmiştir.

**Eylem 5.5.1 “Ulaştırma hizmetlerinin hareket kısıtlılığı bulunanlar tarafından da kullanılabilmesine yönelik standartlar geliştirilecektir.”**

**Eylem 17.1.1 “Kentsel hizmet alanlarının dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi için standart geliştirilecektir.”**

AB IPA 2012 döneminde “Engelli ve Hareket Kısıtlılığı olan kişiler için ulaştırma hizmetlerinin erişilebilirliğinin artırılması” projesine katılım sağlanmış ve 4.500.000 Avro bütçeli projenin delegasyonca 2. değerlendirmesi yapılmış ve proje fişi revize edilmektedir.

**Eylem 14.1.4 “Enerji etkin ve iklim duyarlı yerleşme stratejileri hazırlanacaktır.”**

Bu eylem Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı'nda yer almıştır.

## İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

KENTGES eylemlerinin çok aktörlü ve çok boyutlu olmalarından dolayı eylemler için çizilen uygulama çerçevesi genel kalmaktadır. Bakanlık merkezi ve yerel düzeyde yol göstermek amacıyla iyi uygulama örneklerini [www.kentges.gov.tr](http://www.kentges.gov.tr) adresinden paylaşmaktadır.

- ✓ Eylem 11.2.2 , AFAD
- ✓ Eylem 19.1.1 Milli Eğitim Bakanlığı

- ✓ Kültür ve Turizm Bakanlığı İŞ Programı
- ✓ Ankara Büyükşehir Belediyesi alıŐma Raporu
- ✓ Bursa Büyükşehir Belediyesi alıŐma Raporu
- ✓ Kars Bayındırlık İl Müdürlüğü alıŐmaları
- ✓ KENTGES Kentlilik Bilinci Farkındalık Eğitim Programları Samsun Uygulamaları
- ✓ İstanbul Ulaşım Ana Planı
- ✓ Trabzon Belediyesi alıŐma Raporu
- ✓ UŐak İl Müdürlüğü alıŐmaları

## ULUSLARARASI KURULUŞLAR İLE İLİŞKİLER

### Hollanda Berlage Enstitüsü

MATRA Proje Koordinatörleri, Berlage Enstitüsü Lisansüstü Mimarlık Laboratuvarı ve Erasmus  niversitesi'ne bağlı Konut ve Kentleşme alıŐmaları Enstitüsü (IHS) uzmanları, Arnavutköy/İstanbul ile Diyarbakır'da kentleşme ve konut alanında yürüttükleri MATRA Projesi kapsamındaki deneyimlerini anlatmak ve Bakanlığımızın KENTGES kapsamında sürdürdüğü çalışmalar hakkında bilgi almak adına 17.02.2011 Cuma günü, MATRA Proje Koordinatörleri, Berlage Enstitüsü Lisansüstü Mimarlık Laboratuvarı (Rotterdam) ve Erasmus  niversitesi'ne bağlı Konut ve Kentleşme alıŐmaları Enstitüsü (IHS) uzmanları olan Joachim Declerck, Martino Tattara ve ağlayan Ayhan-Day ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu toplantıda, MATRA Proje ekibi, Türkiye'de devam eden MATRA projelerinin resmi bir h k met belgesi olan KENTGES ile paralellik sağlamasının önemli olduğunu ifade etmiŐler ve proje deneyimlerini paylaŐmıŐlardır.

### Dünya Bankası

Dünya Bankası uzmanlar grubu ile 01.03.2011 Salı günü bir çalışma ziyareti düzenlenmiş bu ziyaret sırasında yapılan alıŐtay daveti, 02.03.2011 arŐamba günü Dünya Bankası Ankara Ofisinde, çeşitli kurumlardan katılımcılarla birlikte yapılan "Sürdürülebilir Kalkınma ve Kentleşme" konulu alıŐtay ile 03.04.2011 Perşembe günü Genel Müdürlük toplantı salonunda aynı uzmanlar heyeti ile bir dizi toplantı gerçekleŐmiŐtir.



Bu ziyarette sürdürülebilir kalkınma ve kentleşme alanında bir sonraki gün düzenlenecek çalıştay hakkında bilgi verilerek, kurum olarak çalıştayda KENTGES'in tanıtımıyla ilgili bir sunuş yapma üzere katılım sağlanmasını arzuladıkları ifade edilmiştir. Bakanlığımızın KENTGES ile bu alandaki düzenleyici ve koordinatör kimliğinin önemli olduğu vurgulanmış ve yapacakları çalışmalar için KENTGES'in önemli ve çok iyi hazırlanmış bir belge olduğu ifade edilmiştir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için önemle tavsiye ettikleri ulusal strateji belgesi kapsamında KENTGES'in ülkemiz adına tamamlanmış olmasının büyük bir adım olduğu hususu yapılan üç günlük etkinlikler sırasında sürekli olarak vurgulanmıştır. Ayrıca, strateji belgesinin Dünya Bankası strateji belgesi ile tamamen aynı kavramlar üzerine kurgulandığı ve üst-orta gelişmişlik düzeyine sahip ülkelere bu anlamda daha önde olduğumuz belirtilmiştir.

02.03.2011 Çarşamba günü; yapılan davet üzerine Dünya Bankası Ofisinde düzenlenen ve konuk uzmanlar, Mülga DPT Müsteşarlığı, Mülga İller Bankası Genel Müdürlüğü ve Genel Müdürlüğümüz uzmanlarının katılımıyla gerçekleşen çalıştayda KENTGES'in sunuşu yapılmıştır. Özellikle Dünya Bankasının ülkemiz ile yeni iş birliği alanları ve proje destek faaliyetleri kapsamındaki yeni kredi ve/veya fonlarla ilgili sorun ve tekliflerini olabileceği konuşmalarda konuklar tarafından ifade edilmiştir. Genel Müdürlük olarak strateji belgesinin uygulama safhasında yeni araçlar ortak sorumluluklar ve kapasite geliştirme konusundaki fikir ve projelere açık olabileceğimiz ifade edilmiştir. Uzmanlar genel olarak kendilerinin yürüttüğü müşavirlik çalışmaları hakkında bilgi vermişler ve özellikle KENTGES'in izleme göstergelerinin neler olabileceği ve bazı pilot belediyelerde bu strateji belgesinin eylemlerinin hayata geçirilmesi noktasında projeler yürütülebileceği ifade edilmiştir. Uzmanlardan gelen talep üzerine bir sonraki gün yeniden bir araya gelinerek çalışmalara devam edilmiştir.

03.03.2011 Perşembe günü; konuk uzmanlar ve Genel Müdürlüğümüzün çeşitli Daire Başkanlıklarında çalışan personelin katılımıyla Kentsel Göstergeler ve IPA Projesi olarak hazırlanan "Enerji Etkin-İklim Duyarlı Yerleşme Stratejileri Hazırlanması Projesi" hakkında bilgi verilerek karşılıklı değerlendirmeler yapılmıştır. Konuk uzmanlar özellikle KENTGES izleme göstergeleri ve kentsel göstergeler ile enerji konusunda Mayıs ayında yeniden ziyarette bulunma taleplerini dile getirmişlerdir.

**Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı**

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Program Yöneticisi Katalin Zaim ve çalışma ekibi, 23 Ağustos 2011 tarihinde sürdürülebilir kentleşme ve konut alanında yürüttükleri ve planladıkları çalışmalarını anlatmak ve Bakanlığımızın KENTGES kapsamında sürdürdüğü çalışmalar hakkında bilgi alarak, Küresel Çevre Fonu (GEF) destekli bir proje hazırlamak gündemiyle Genel Müdürlüğümüz Kentsel ve Mekânsal Stratejiler Dairesi Başkanlığı'na ziyaret etmiştir. Bu görüşmelerden sonra Küresel Çevre Fonu'nun desteği ile yürütülecek olan "Düşük Emisyonlu Kentsel Gelişmenin Teşvik Edilmesi" adını almış, ve KENTGES projenin iki ulusal dayanağından bir tanesi olmuştur. Bu kapsamda Genel Müdürlüğümüz projenin katılımcısı olmuştur.

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti**

12-15 Eylül 2011 tarihlerinde Malatya'da düzenlenen İmar, Kıyı ve Yapı Uygulamaları Güneydoğu Anadolu Bölgesel Semineri'ne katılan KKTC Heyeti temsilcileri tarafından şifahi olarak Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen KENTGES sürecine dâhil olarak, iyi uygulamaların paylaşımı için işbirliğine gidilmek istendiği ve gerek Kentleşme Şurası süreci gerekse KENTGES'in elde edilmesi ve uygulanmasının izlenmesi hususunda Bakanlığımızdan danışmanlık ihtiyacında oldukları ifade edilmesi üzerine konu kapsamında KKTC Heyeti temsilcilerinden İskele Belediyesi Başkan Danışmanı Sayın Mehmet ERKUL ile elektronik posta yoluyla iletişime geçilmiştir.

### III. KENTGES İZLEME

**K**ENTGES izleme sistemi, merkezi ve yerel yönetimler eylemleri üzerinden eylem izlemeye olanak sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Yerel yönetim eylemleri her bir belediyenin toplam 27 adet eylemi olmasından dolayı anket yöntemi ile izlenmiştir. Bu kapsamda, 2011 Yılı KENTGES Belediyeler Anketi (Bölüm V) düzenlenmiş ve özet sonuçları web sitesinden yayınlanmaktadır. Merkezi kurum eylemleri ise kurumların belirleyecekleri performans hedefleri üzerinden izlenecek şekilde kurgulanmıştır. Buna göre, her kurum internet tabanlı kurulan sistem üzerinden sisteme kullanıcı adı ve şifresi ile girerek kendisine ait eylemleri görecektir. Ardından her eylem için performans hedefi belirleyecek, varsa bütçesini belirtecektir. Bu sistem sayesinde, eylemin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurumun belirlediği alt performans hedefleri üzerinden eylemin % kaçının hayata geçirildiği anlık olarak ölçülerek raporlanabilecektir.

#### KENTGES İzleme Birimi

KENTGES İzleme birimi; Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Kentsel ve Mekânsal Stratejiler Daire Başkanlığı altında çalışmakta olan 5 uzman 3 Şube Müdürü ve 1 Daire Başkanından oluşmaktadır.

#### İYK Çalışma Usûl ve Esasları Yönergesi

KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Plânı (2010–2023) İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından yapılacak çalışmalara ilişkin usûl ve esasları belirlemek amacıyla EK-1'de yer alan İYK Çalışma Usûl ve Esasları Yönergesi hazırlanarak yürürlüğe sokulmuştur.

#### Yazışmalar

2011 yılı içerisinde KENTGES ile ilgili toplam **23 adet** yazı yazılmıştır. Diğer kurumlardan ise bilgilendirme, anket, çalışma raporu ve faaliyet raporu formatında toplam **574 adet** yazı tarafımıza ulaşmış ve işlem yapılmıştır.

## Kurum ve kuruluşlarla e-posta aracılığı ile yapılan bilgi alışverişleri

KENTGES'te yer alan kurum ve kuruluşlara; ayrıntılı olarak, yapılacak eylemler ile bu eylemlere ilişkin eylem bilgi formları ve çalışma usulleri 1 Aralık 2010 tarihli yazımız ile 499 kuruma gönderilmiştir. Söz konusu yazısı sonrası, eylem bilgi formlarının doldurulması ve bu aşamada sorumlu veya ilgili kurumların ne yapması gerektiği konusunda farklı kurumlardan (Valilik, İl Müdürlükleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Merkezi Kamu Kurumları, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları vb.) gelen yaklaşık **300** adet telefon ve **60** e-posta yanıtlanmıştır.

## İYK TOPLANTILARI

### 1. İYK Toplantısı (20 Ocak 2011) (Ek-3)

#### *Alınan Kararlar*

1. KENTGES İzleme ve Yönlendirme Kurulu (İYK) toplantılarına Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Müsteşarı'nın başkanlık etmesine, Müsteşarın katılmadığı durumlarda aynı kurumdan bir müsteşar yardımcısının toplantılara başkanlık etmesine,
2. İYK'nin çalışma usul ve esaslarının KENTGES İzleme Birimi (KİB) tarafından hazırlanması, e-posta ile İYK Üyelerinin görüşüne sunulması ve "**KENTGES İzleme ve Yönlendirme Kurulu Çalışma Usul ve Esasları**" yönergesinin bir sonraki toplantıda karara bağlanmasına,
3. Her toplantının sonucunda toplantı tutanaklarının ve bir sonraki toplantıya yönelik eylem planının e-posta ile İYK üyelerine gönderilmesine,
4. Her kurumun kendi strateji belgesinin KENTGES çerçevesinde taranarak varsa çelişen noktaların tespit edilmesine ve 2. İYK toplantısı gündemine sunulmasına,
5. Türkiye Belediyeler Birliği ve Vilayetler Hizmet Birliğinin belediye ve il özel idarelerle eylemlerin gerçekleştirilmesi kapsamında uyum, koordinasyon, teknik destek ve katkıları açısından İYK toplantılarına yeni üye olarak katılmalarına,
6. Tüm sorumlu kuruluşların kendi görev ve sorumluluğunda kalan eylemlere ilişkin çalışma programlarını 1 ay içerisinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığına iletmesine, Bir sonraki İYK toplantısında bu program kapsamındaki eylemlerin önceliklendirilmesine,
7. Sorumlu kuruluşlarca hazırlanacak eylem programı formatının DPT ile görüşülerek Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca oluşturulmasına,

8. İYK üyelerinin KİB Sekreteryası ile birlikte daha etkin çalışmasına olanak sağlayacak şekilde kurul üyesi kuruluşların, kendi içlerinde bir odak noktası belirleyerek isim ve iletişim bilgilerini Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bildirmesine,
9. KENTGES kapsamında görevlendirilen tüm sorumlu kuruluşlara İYK kararlarının ve toplantı tutanaklarının iletilmesine,
10. İYK üyesi kurumların, kurul toplantılarına KENTGES'te belirlenen şekliyle, üst düzeyde sürekli olarak temsililerinin sağlanmasına, katılım ve temsil ile ilgili hususların, hazırlanacak çalışma yönergesi kapsamında düzenlenmesine,
11. İYK toplantılarının üçer aylık dönemlerde yılda dört defa yapılmasına, bir sonraki İYK Toplantısının Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Ana Bina Toplantı Salonunda 20 Nisan 2011 Çarşamba Günü Saat 15.00'te yapılmasına,

20.01.2010 tarihinde yapılan 1.İYK Toplantısında karar verilmiştir.

## 2.İYK Toplantısı (20 Nisan 2011)

### *Alınan Kararlar*

1. Birinci İYK kararlarının kabul edilmesi,
2. “KENTGES İzleme ve Yönlendirme Kurulu Çalışma Usul ve Esasları” yönergesi kabul edilmesi,
3. Odak noktalarını bildirmeyen İYK üyesi kurum ve kuruluşların ivedilikle KENTGES İzleme Birimine yazı ve elektronik posta ile bildirilmesi,
4. “Yerel yönetimler izleme alt çalışma grubu” oluşturulması ve çalışma yöntemi geliştirilmesi,
5. “Yerel yönetimler izleme alt çalışma grubu” tarafından belediyelerin mevcut durumlarının ortaya konulması, izlemede kapsama alınacak belediyelerin belirlenmesi için anketler hazırlanarak iller aracılığıyla elektronik ortamda toplanıp, eşiklerin saptanması çalışmalarının yapılması,
6. İçişleri Bakanlığı tarafından belediyelere KENTGES’in uygulamasının önemine dair bir genelge hazırlanması,
7. Bir sonraki toplantı tarihinin Eylül ayının ilk haftasına denk gelmek üzere daha sonra tespit edilmesi,
8. KENTGES portalının ikinci kısmı için TUBİTAK’la görüşülmesi,
9. Sorumlu kurum ve kuruluşların ikinci 3 aylık faaliyet raporlarını ve çalışma programlarını göndermesine

20.04.2010 tarihinde yapılan 2.İYK Toplantısında karar verilmiştir.

### 3.İYK Toplantısı (20 Ekim 2011)

#### *Alınan Kararlar*

1. İYK'nin 1. Toplantısı ile kabul edilen, "KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023) İzleme ve Yönlendirme Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Yönergesi"nin ilgili maddeleri, Bakanlıkların yeniden yapılandırılması nedeniyle görüşülmüştür. İYK'nin 8 üyeden oluşması, "daimi üye" ifadelerinin kaldırılması, en fazla 13 üye olacak şekilde gündeme göre Orman ve Su İşleri Bakanlığı da dahil olmak üzere diğer bakanlıkların toplantılara davet edilebileceği, bir yıl içerisinde yapılacak olan toplantı sayısının üst sınırının kaldırılması ve en az iki kere yapılmasına
2. 648 sayılı KHK ile değişik 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile doğal varlıklara ilişkin yetkiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmiş olduğundan, "Hedef 9: Doğal ve Kültürel Varlık ve Değerlerin Korunmasını Sağlamak" başlığı altındaki 9.1.1, 9.1.2, 9.1.3, 9.1.4 ve 9.3.1 no'lu 5 adet eylem ikiye bölünerek Kültür ve Turizm Bakanlığı kültürel varlıklardan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ise doğal varlıklardan "Sorumlu Kuruluş" olacak şekilde ikiz eylemler oluşturulmasına,
3. Sorumlu kurum ve kuruluşların 3'er aylık Faaliyet Raporları ile yıllık Çalışma Programlarının düzenli olarak raporlanması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca internet tabanlı bir sistemin geliştirilmesine
4. Kurul tarafından anket verilerinin güvenilirliğinin tartışmalı olması nedeniyle bu verilerin ham haliyle yayımlanmasının olumsuz sonuçlar doğurabileceği ve istenmeyen amaçlarla kullanılabilirliği belirtilerek, anket sonuçlarını içeren özet bir raporun hazırlanması ve yayımlanmasına
5. Orman ve Su İşleri Bakanlığının üyeliği 1. gündem maddesi kapsamında Kurulca görüşülmüş olup, yeniden düzenlenen KHK'ye göre bir sonraki toplantıda tekrar görüşülmesine
6. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)'nın sorumluluğunda yer alan "5.4.2. Ulaşım sistemleri ve önemli ulaşım tesislerinin afetlere dirençli bir biçimde projelendirilmesi, bakımı ve denetimi için düzenlemeler yapılacaktır" eyleminin Ulaştırma Bakanlığının sorumluluğuna verilmesi ile "11.2.2. Bütünleşik

Tehlike Haritalarının Hazırlanması” eyleminin koordinasyonunun AFAD tarafından yapılmasının görüşülmesine KENTGES kapsamında yer alan ve AFAD’ın sorumlu kuruluş olduğu eylemler genel olarak ele alınmıştır. Buna göre;

- a. 5.4.2 eyleminin AFAD tarafından yürütülmeye devam edilmesine,
  - b. Valiliklerin sorumluluğunda olan 11.2.2 eyleminin AFAD koordinasyonunda izlenmesine,
  - c. Mikrobölgeleme ve sakınım planlaması ile ilgili 11.2.3, 11.3.1 ve 11.3.2 eylemlerinin ise AFAD ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile yapılacak olan toplantılarda yeni durumun değerlendirilmesine ve eylemleri hangi kurumun gerçekleştireceğine dair önerilerin İYK’ye sunulmasına karar verilmiştir.
7. KENTGES’in uygulanmasını sağlamak üzere yaptırım ve teşvik mekanizmalarının kurulması Maliye Bakanlığının da katılacağı bir toplantıda ele alınmasının doğru olacağı değerlendirilmiştir.



## IV. TANITIM, FARKINDALIK ve HAZIRLIK FAALİYETLERİ

**2** 011 yılı boyunca KENTGES kapsamında pek çok toplantı, tanıtım faaliyeti, konferans, seminer ve sunum yapılmıştır.

### TOPLANTILAR

2011 yılında KENTGES'in tanıtımı ve kamuoyunda farkındalık yaratılması amacıyla bilgilendirici ve işbirliği oluşturma nitelikli toplantılar düzenlenmiştir. Aşağıda söz konusu toplantıların tarih ve özet içerik bilgileri açıklanmıştır.

#### **Amasya Belediyesi KENTGES Toplantısı (22.03.2011)**

22.03.2011 Salı günü, Amasya Belediyesi tarafından mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığına bir ziyaret düzenlenmiştir. Amasya Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü teknik elemanları ile yapılan toplantıda KENTGES'in uygulamasına yönelik olarak yerel düzeyde yapılması gereken çalışmalara ilişkin konular üzerinde bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Amasya Belediyesi adına söz alan uzmanlar tarafından Belediyenin yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi verilmiş ve özellikle KENTGES'in izleme göstergelerinin neler olabileceği ve pilot belediye olarak strateji belgesinin eylemlerinin hayata geçirilmesi noktasında ortaklık yürütülebileceği konusu ifade edilmiştir.

#### **Serhat Kalkınma Ajansı Yetkilileri ile KENTGES İşbirliği Toplantısı (05.04.2011)**

5 Nisan 2011 Salı günü Serhat Kalkınma Ajansı tarafından Mülga Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü'ne bir ziyaret düzenlenmiştir. Serhat Kalkınma Ajansı yetkilileri ile düzenlenen toplantıda, KENTGES'in uygulamasına yönelik olarak yerel düzeyde yapılması gereken çalışmalar ve KENTGES eylemlerinin bölgelerinde daha etkin olarak uygulanmasının sağlanması kapsamında yapılması gereken çalışmaların neler olabileceği konuları değerlendirilmiştir. Ayrıca bundan sonraki çalışmalarda KENTGES'te yer alan eylemlerin bölgede hayata geçebilmesi noktasında işbirliği yapılabileceği konusu dile getirilmiştir.

**Ankara Büyükşehir Belediyesi KENTGES Uygulama Toplantısı (18.04.2011)**

18 Nisan 2011 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi toplantı salonunda mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin katılımıyla KENTGES uygulama ve bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir.

Toplantının ilerleyen bölümünde KENTGES ve Yerel Yönetimler başlıklı sunum yapılmıştır. Sunumda KENTGES'te yer alan yerel yönetim eylemleri 11 hedef altında toplandığını belirtmiştir.

Toplantı, toplam 27 adet olan yerel yönetim eylemlerinin tek tek üzerinden geçilerek KENTGES'te yer alan eylemlerin Ankara Büyükşehir Belediyesinde hangi birim tarafından sürdürüleceği konusu netleştirilmiş ve soru cevap bölümünün ardından toplantı sonlandırılmıştır.

**TANITIM FAALİYETLERİ**

2011 yılında KENTGES'in tanıtımı ve kamuoyunda farkındalık yaratılması amacıyla çeşitli tanıtım faaliyetleri düzenlenmiştir. Söz konusu tanıtım faaliyetlerine ait tarih ve özet içerik bilgileri aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

**Samsun Büyükşehir Belediyesi KENTGES Tanıtım Toplantısı (30.05.2011)**

30 Mayıs 2011 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi toplantı salonunda Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Samsun Büyükşehir Belediyesi arasında KENTGES uygulama ve izleme koordinasyon toplantısı düzenlenmiştir.

Toplantı, Samsun Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Sefer ARLI başkanlığında ilgili birim yönetici ve uzmanlarının katılımı ile yapılmıştır. KENTGES İzleme Birimi tarafından KENTGES genel bilgilendirme ve yerel yönetimlerle ilgili eylemler hakkında sunum yapılmıştır. Sunumda KENTGES'te yer alan ilgili hedefler ve yerel yönetim eylemleri karşılıklı müzakere edilmiştir. Özellikle;

- ✓ Yerleşmelerde sürdürülebilir bir mekânsal gelişme sağlamak,
- ✓ Sürdürülebilir kentsel ulaşım sistemini oluşturmak,

- ✓ Kentsel altyapı plan, proje ve yatırımlarını mekânsal planlarla bütünleştirmek,
- ✓ Yerleşmelerde sosyal donatı ve hizmetlerin dengeli dağılımını sağlamak,
- ✓ Sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla **bütünleşik bir kentsel yenileme ve dönüşümü** sağlamak,
- ✓ Afet ve yerleşme **risklerini** azaltmak,
- ✓ **Kent kimliğini** korumak ve geliştirmek,
- ✓ Kentlerde **çevre duyarlı bir yaşam** ortamı oluşturmak,
- ✓ Kentlerde **toplumsal dayanışmayı**, bütünleşmeyi ve hoşgörüyü artırmak,
- ✓ Muhtaçların ve **dezavantajlı grupların** kentsel hizmetlerden yararlanabilmesi için gerekli önlemleri almak,
- ✓ Kent **kültürünü**, kentlilik **bilincini**, **aidiyet** duygusunu geliştirmek ve **kentli hakları** konusunda **farkındalık** oluşturmak başlıkları altında yer alan yerel yönetimlerimizin eylemlerinin gerçekleştirilmesine yönelik usul ve esaslar görüşülmüştür.

Toplantı, Belediye eylemlerinin üzerinden geçilmesi suretiyle netleştirilmiş ve eylemlerin hangi alt birimler tarafından sürdürüleceği konusunda karara varıldıktan sonra sonlandırılmıştır.

#### **Serhat illeri KENTGES Tanıtım Toplantısı (04.06.2011)**

04 Haziran 2011 tarihinde Kars ili Sarıkamış ilçesi Ce-Mar Toprak Otel’de Kars, Ağrı, Ardahan ve Iğdır illerini kapsayan TRA2 Düzey 2 Bölgesi Serhat Kalkınma Ajansı’nın daveti üzerine; Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Serhat Kalkınma Ajansı’nın katılımıyla KENTGES uygulama ve bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir.

Toplantıya DPT, Serhat Kalkınma Ajansı yetkilileri, , İller Bankası Erzurum Bölge Müdürlüğü, MTA Van Bölge Müdürlüğü, DSİ Erzurum ve Kars Bölge Müdürlükleri, İstanbul Büyükşehir Bölge Temsilcileri, Serhat illerini oluşturan Kars, Ağrı, Ardahan ve Iğdır illerinden belediye başkanları, Kars İl Özel İdaresi Genel Sekreteri, Mülga Bayındırlık ve İskân il müdürleri ve bölge kanaat önderleri katılmıştır.

Toplantı, Serhat Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Hüseyin TUTAR başkanlığında başlamış, ardından KENTGES İzleme Birimi tarafından KENTGES’in tanıtımı yapılmıştır.

Toplantıda SERKA Araştırma, Strateji Geliştirme ve Planlama Müdürü İbrahim TAŞDEMİR tarafından; KENTGES'in bir çok konuda yerel yönetimlere yol gösterecek harita olduğunu belirterek, önemli bir sektörel plan olan KENTGES'in bir çok gelişmiş ülkede dahi bulunmadığını ve böyle bir belgenin hazırlanmış olmasının ülkemiz ve bölgeleri açısından büyük bir avantaj olduğunu ifade edilmiştir. Konuşmada, bu önemli belgenin kimlere hangi sorumlulukları yüklediğinin ve kentleşme, imar, planlama, afet yönetimi konularında getirdiği yeniliklerin bu işin ilgililerine tanıtılması için bu toplantının düzenlendiği belirtilmiştir.

Serhat Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Hüseyin TUTAR ise 3. Kalkınma Kurul Toplantısı Sonuç Bildirisinde yeni bölgesel kalkınma yaklaşımının önemine, bu anlayışın vurguladığı katılımcılık ile bölgenin değerlendirebileceği fırsatlara değinerek; Kalkınma Kurulu olarak bölgenin çeşitli sektörleri ile ilgili yapılan grup çalışmaları ve KENTGES toplantılarının sonuçları kapsamında Bölge Planı hedeflerinin gerçekleştirilmesi için, Bölgenin en temel problemi olan fiziki altyapı ihtiyaçlarının KENTGES stratejileri çerçevesinde karşılanması ve TRA2 Bölgesinin KENTGES kapsamında pilot bölge olabilmesi için gerekli girişimlerde bulunulması gerektiğini belirtmiştir.

## KONFERANS, SEMİNER VE SUNUMLAR

Ayrıca çeşitli ulusal konferans ve seminerlerde KENTGES'in içeriğine yönelik bildiri ve sunumlar yapılmıştır.

### **Trabzon, Rize, Artvin il ve ilçe merkezi belediyeleri ile KENTGES bilgilendirme ve koordinasyon toplantısı (29-30.06.2011)**

29 Haziran 2011 tarihinde Trabzon'da gerçekleştirilen toplantıya bölgedeki il ve ilçe merkezi belediyelerinin imar müdürleri ve uzmanlarından oluşan toplam 30 kişi katılım sağlamıştır. Toplantıda KENTGES hakkında bilgilendirme ve belediyelerce yürütülen faaliyetler hakkında görüşülmüştür. Toplantının ikinci bölümünde; sorumlu eylemler arasında önceliklendirme yapmak üzere, her belediye tarafından öncelikli sorunlar ifade edilmiş ve bu sorunlar için olası tedbirler karşılıklı olarak değerlendirilmiştir.

30 Haziran 2011 günü ise Trabzon Belediyesi'nde düzenlenen toplantıda, belediyenin farklı birimlerinde çalışan ve KENTGES ile ilgili eylemlerin uygulanması ve izlenmesinden sorumlu

uzmanlar ile bir araya gelinmiştir. Toplantıda uygulamanın ilk 6 ayında sağlanan ilerleme ve uygulama izleme metodolojisi ve somut eylem hedefleri karşılıklı olarak değerlendirilmiştir. Trabzon Belediyesi'nin halihazırda yürüttüğü çok sayıda faaliyetin, KENTGES amaçlarına paralel olarak kurgulandığı ve yürütülmekte olduğu tespit edilmiştir. Özellikle belediye uzmanlarınca, ihtiyaca ilişkin ifade edilen her eyleme ilişkin ayrıntılı bilgi, somut hedef ve izlenecek süreç hakkında görüş alışverişi sağlanmıştır. Belediye uzmanlarınca; asıl ilerlemenin uygulama ve izlemenin kurumsallaşması ve belediyeler arasında iyi uygulama ve deneyimlerin paylaşılması ile sağlanabileceği ifade edilmiştir. Koordinasyon ve işbirliği üzerine önerilerin paylaşılması ile toplantı sona ermiştir.

#### **Malatya, Elazığ, Gaziantep, Tunceli, Adıyaman il ve ilçe merkezi belediyeleri ile KENTGES bilgilendirme ve koordinasyon toplantısı (12.09.2011)**

12-15 Eylül 2011 tarihlerinde Malatya Anemon Otel'de gerçekleştirilen İmar, Kıyı ve Yapı Uygulamaları Güneydoğu Anadolu Bölgesel Semineri'nin KENTGES oturumuna bölgedeki **Malatya, Elazığ, Gaziantep, Tunceli, Adıyaman** illerinden belde belediye başkanları, il ve ilçe merkezi belediyeleriyle, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin imar işlerinden sorumlu şube müdürleri ile teknik uzmanları, İl Özel İdarelerinin İmar ve Şehircilik Şubesi müdürleri ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan yaklaşık 200 kişi katılım sağlamıştır.

Seminer'in 2. günü sabah oturumunda KENTGES'in hazırlanma, uygulama ve izleme süreci hakkında bir sunuş ile katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır. Yapılan sunuş sonrasında soru-cevap şeklinde devam eden oturumda katılımcıların soruları tartışılmış, belediyelerden gelen öneriler tespit edilmiştir. Ağırlıklı KENTGES'teki eylemlerin belediyelerce uygulanması için bir teşvik mekanizmasının (cezai-yaptırım, finansman desteği, vb.) olup olmadığı konusu üzerinde durulmuştur. Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden ise KENTGES'in uygulanması ile ilgili belediyelerin karşılaştığı sorunların çözümü için İl Müdürlüklerinde bir KENTGES sekreteryası veya birimi oluşturulmasının faydalı olacağı önerisi gelmiştir.

#### **KENTGES Doğu Karadeniz-2 bilgilendirme ve koordinasyon toplantısı (04-06.10.2011)**

4-6 Ekim 2011 tarihlerinde Fatsa Yalçın Otel'de gerçekleştirilen İmar, Kıyı ve Yapı Uygulamaları Doğu Karadeniz-2 Bölgesel Semineri'nin KENTGES oturumuna, bölgedeki **Ordu,**

**Samsun, Giresun** illerinden belde belediye başkanları, il ve ilçe merkezi belediyeleriyle Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin imar işlerinden sorumlu şube müdürleri ile teknik uzmanları, İl Özel İdarelerinin İmar ve Şehircilik Şubesi Müdürleri ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan yaklaşık 170 kişi katılım sağlamıştır.

Seminer'in 2. günü sabah oturumunda KENTGES'in hazırlanma, uygulama ve izleme süreci hakkında bir sunuş ile katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır.

### **TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası 42. Dönem Çalışma Programı kapsamında 6. Kentsel Altyapı Sempozyumu**

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi koordinasyonunda 14-15 Ekim 2011 tarihlerinde Antalya Porto Bello Hotel'de gerçekleştirilmiştir. Sempozyum, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Akdeniz Üniversitesi, Çankaya Üniversitesi, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası ile TÜBİTAK'ın işbirliğinde düzenlenmiştir.

14 Ekim 2011 Cuma günü "Kent Planlama, Tasarım, Altyapı ve Yönetim" başlıklı sabah oturumunda ilk sunuş olarak "**KENTGES Kapsamında Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım ve Altyapı**" konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü'nden Şube Müdürü Musa ÖZALP ve Y.Şehir Plancısı Seda NAL'ın hazırladığı bildiri sunulmuştur. Sunumda, KENTGES'in içeriği, belgeye neden ihtiyaç duyulduğu ve Kentleşme Şurası Komisyon Çalışmaları ile başlayan hazırlık süreci anlatıldıktan sonra; Kentleşme Şurası 2 No'lu "**Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım Komisyonu**" çıktılarını ve bu çıktılardan KENTGES Hedef, Strateji ve Eylemlerinin elde edilmesi süreci tartışılmıştır. Bu bağlamda, kentsel teknik altyapı ve ulaşım ile ilgili tespitler, Şura Komisyonunca tanımlanan 5 başlık altında değerlendirilmiştir: 1) Kentsel Teknik Altyapı ve Kentsel Ulaşım İlişkin Planlama İlke ve Politikaları 2) Kurumlaşma, Karar Verme Süreçleri ve Yasal Yapı 3) Finansman 4) İşletme 5) Bilinç Düzeyi.

Sunum sonrasında katılımcılardan KENTGES'in uygulanması ve izlenmesi ile ilgili sorular gelmiştir. Bakanlığın bu süreçte üstleneceği rol ile sadece izleyen bir kurum olarak mı kalacağı yoksa uygulamada da yer alıp almayacağı sorusu yöneltilmiştir. Bakanlığımızca KENTGES'te yer alan eylemlerin uygulanması izlenirken, aynı zamanda gerek belediyelere maddi ve teknik destek sağlanması anlamında gerekse kendi sorumluluğundaki görev ve

yetki alanına giren konularda çalışmalarda bulunmaya devam edilecektir. Öte yandan katılımcılar tarafından, KENTGES'te yer alan yaklaşık 27 eylem (Belediyeler) + 1 eylem (Valilik), 28 yerel eylemi ile ilgili yerel yönetimler için uygulamayı kolaylaştırıcı ve tanıtıcı bir kılavuz niteliğinde kısa KENTGES broşürleri hazırlanmasının faydalı olacağı ifade edilmiştir.

### **İmar, Kıyı ve Yapı Uygulamaları Batı Karadeniz Bölgesel Semineri (15-17.11.2011)**

Bolu Taksim International Abant Palace Hotels'de gerçekleştirilen İmar, Kıyı ve Yapı Uygulamaları Batı Karadeniz Bölgesel Semineri'nin KENTGES oturumuna bölgedeki **Bolu, Karabük, Bartın, Sakarya, Düzce** illerinden belde belediye başkanları, il ve ilçe merkezi belediyeleri ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin imar işlerinden sorumlu şube müdürleri ile teknik uzmanları, İl Özel İdarelerinin ve Şehircilik Şubesi Müdürleri ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan yaklaşık 150 kişi katılım sağlamıştır. Seminer'in 2. günü sabah oturumunda KENTGES'in hazırlanma, uygulama ve izleme süreci hakkında bir sunuş ile katılımcılara bilgilendirme yapılmıştır.

## V. KENTGES İNTERNET SİTESİ ALTINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

**K**ENTGES'le ilgili yürütülen çalışmaların ve güncel haberlerin kamuoyuna duyurulması ve yerel yönetimlerle işbirliği araçlarının geliştirilmesi amacıyla 2011 yılı Nisan ayında [www.kentges.gov.tr](http://www.kentges.gov.tr) adresiyle bir internet sitesi kurulmuş ve faaliyete geçirilmiştir.

KENTGES eylemlerinin hayata geçirilebilmesi amacıyla, KENTGES internet sayfası aracılığıyla 2950 belediyeyle anket çalışması yürütülmüş, kamuoyunun tüm kesimlerine hitap edecek şekilde bilgi ve belgeler sunulmuş ve açılan ileti kutusuyla vatandaşların ve ilgili kişilerin Genel Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulan KENTGES İzleme Birimi ile doğrudan iletişim kurması sağlanmış olup, söz konusu internet sayfasının aktif olarak kullanılması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin detaylı bilgi aşağıda verilmektedir.

### **Eylem izleme sisteminin altyapısının oluşturulması**

KENTGES eylemleri merkezi ve yerel yönetimler eylemleri üzerinden izlemeye olanak sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Yerel yönetim eylemleri her bir belediyenin toplam 27 adet eylemi olmasından dolayı anket yöntemi ile izlenmektedir. 2011 yılı KENTGES Belediyeler Anketi düzenlenmiş ve özet sonuçları web sitesinden yayınlanmaktadır. Merkezi kurum eylemleri ise kurumların belirleyecekleri performans hedefleri üzerinden izlenecek şekilde kurgulanmıştır. Buna göre, her kurum internet tabanlı kurulan sistem üzerinden sisteme kullanıcı adı ve şifresi ile girerek kendisine ait eylemleri görecektir. Ardından her eylem için performans hedefi belirleyecek, varsa bütçesini belirtecektir. Sistem, eylemin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurumun belirlediği alt performans hedefleri üzerinden eylemin % kaçının hayata geçirildiğini anlık olarak ölçecektir.



**Veritabanı oluşturma faaliyetleri**

Kurumlardan gelen eylem bilgi formlarındaki veriler, KENTGES İzleme Birimi (KİB) tarafından oluşturulan veri tabanına eylemlerde görev alacak yönetici ve uzman iletişim bilgileri işlenmekte olup; bu veri tabanı üzerinden çalışmalar sürdürülmektedir. Halen kuruma ulaşan bilgilerden bugüne kadar veri tabanına girilen yaklaşık 2000 yönetici veya uzmanın iletişim bilgileri bulunmaktadır. Bu bilgiler E-bülten formatında aylık olarak üyelere gönderilmeye devam etmektedir.

**E-bülten'e işlevlik kazandırılması**

Düzenli olarak KENTGES web sitesindeki haberler e-bültene üye olanlara gönderilmektedir. E-bültene toplam 2000 e-posta kayıtlıdır. İlk e-bülten 15 Kasım tarihinde veri tabanındaki tüm e-postalara gönderilmiştir.

**Sosyal medya çalışmaları**

KENTGES ve kentsel gelişme konularında kamuoyunda farkındalığı artırmak, uzmanlar arasında bilgi alışverişi ortamını oluşturmak, üniversite öğrencilerinin konuya olan ilgilerini pekiştirmek amacıyla sosyal ağ sitelerinden yararlanılmasına ilişkin Müsteşarlık Oluru alınmıştır. Bu çerçevede, temelde KENTGES eylemlerinin uygulanması ve izlenmesinin kolaylaştırılması, farkındalığın artırılması, kamuoyunun tüm katmanları ile iletişim kurulması, bilgi alışverişinin sağlanması ve iyi uygulama örneklerinin duyurulması açısından KENTGES adına sosyal ağ sitelerinden Facebook'ta ([www.facebook.com/kentges](http://www.facebook.com/kentges)) hesap açılmış ve yürütülmektedir.

## VI. ANKET ÇALIŞMASI

Kentleşme ve imar konularında merkezi ve yerel yönetimler için bir yol haritası olan KENTGES'te, belediyeler, eylemlerin büyük bir kısmının yerine getirilmesinden sorumludur. Söz konusu eylemler 11 ayrı "Hedef" başlığı altında toplanmıştır. Bunlar;

- ✓ yerleşmelerde sürdürülebilir bir mekânsal gelişme sağlamak,
- ✓ sürdürülebilir kentsel ulaşım sistemini oluşturmak,
- ✓ kentsel altyapı plan, proje ve yatırımlarını mekânsal planlarla bütünleştirmek,
- ✓ yerleşmelerde sosyal donatı ve hizmetlerin dengeli dağılımını sağlamak,
- ✓ sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla bütünleşik bir kentsel yenileme ve dönüşümü sağlamak,
- ✓ afet ve yerleşme risklerini azaltmak,
- ✓ kent kimliğini korumak ve geliştirmek,
- ✓ kentlerde çevre duyarlı bir yaşam ortamı oluşturmak,
- ✓ kentlerde toplumsal dayanışmayı, bütünleşmeyi ve hoşgörüyü artırmak,
- ✓ muhtaçların ve dezavantajlı grupların kentsel hizmetlerden yararlanabilmesi için gerekli önlemleri almak,
- ✓ kent kültürünü, kentlilik bilincini, aidiyet duygusunu geliştirmek ve kentli hakları konusunda farkındalık oluşturmak,

olarak sıralanmaktadır. Söz konusu hedeflere ulaşmak için Bakanlığımızca belirlenen performans hedefleri doğrultusunda belediye eylemlerinin izlenmesi ve raporlanması yapılmaktadır. Bu kapsamda tüm belediyelerin mevcut kurumsal kapasiteleri ile sorun alanlarının ortaya konulması ve KENTGES'i uygulama kapasitesine sahip belediyelerin tespit edilebilmesi amacıyla elektronik ortamda toplam **2954 adet Belediyeyi kapsayan KENTGES Belediyeler Anketi** hazırlanmıştır.

### Yöntem

Yerel yönetimlerin, özellikle de belediyelerin hangi düzeyde izleneceğinin açığa kavuşturulması ve belediyelerdeki mevcut teknik kapasitenin tespit edilebilmesi için uygulamaya konulan anket yönteminin ayrıntılarını netleştirmek amacıyla Çevre ve Şehircilik

Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Vilâyetler Hizmet Birliği ile beraber bir alt çalışma grubu oluşturulmuştur. Grup çalışmaları sonrasında, belediyelerin türlerine göre ayrıştırılmak suretiyle farklı sayıda sorular hazırlanmıştır. Buna göre, belde belediyelerine 22'ser, il ve ilçe belediyelerine 42'ser ve büyükşehir belediyelerine ise 51'er adet soru, anket aracılığı ile sorulmuştur.

Anket ile sonuç göstergeleri ya da performans hedefleri üzerinden belediyelerin KENTGES eylemlerini ne oranda gerçekleştirdikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla belediyelerin sorumlu olduğu her eylem için süre ve performans hedefi belirlenmiş, buna uygun olarak da bir veya birden fazla soru sorulmuştur. Bu sorular evet-hayır, çoktan seçmeli ve veri girişi gerektiren nitelikte farklı soru tiplerinden oluşturulmuştur.

Elektronik ortamda hazırlanan ve [www.kentges.gov.tr](http://www.kentges.gov.tr) adresinden yayınlanan ankete başlayabilmek için 2954 belediyenin her birine özel kullanıcı adı ve şifresi üretilmiş ve Bakanlık tarafından resmi yazı ile belediyelere ulaştırılmıştır. Ayrıca, İçişleri Bakanlığınca tüm Valiliklere bir yazı iletilerek belediyelerin titizlikle ankete cevap vermeleri istenilmiştir. Anketin başında anketi dolduracak uzman ve yönetici bilgilerinin alınması suretiyle ankete başlamaları sağlanmıştır. Ayrıca anket doldurulduktan sonra uzman ve yöneticinin onayları alınarak, Bakanlığımıza resmi yazı ile ulaştırılmıştır. Bakanlığımıza ulaşan her anket formu veri tabanındaki veri ile kontrol edildikten sonra değerlendirilmeye alınmıştır.

## Anket

Belediyelerin kurumsal kapasiteleri ve sorun alanlarına yönelik yapılan bu araştırma 9 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler şöyledir:

- ✓ Genel Sorular
- ✓ Arazi Kullanımı ve Planlama
- ✓ Yeşil Alanlar
- ✓ Ulaşım
- ✓ Altyapı, Atık Yönetimi ve Enerji
- ✓ Kentsel Dönüşüm ve Konut
- ✓ Afet, Risk Yönetimi ve Zarar Azaltma
- ✓ Kent Kimliği, Kültürel Miras ve Kentlilik Bilinci
- ✓ Katılım, Sosyal Hizmetler ve Yatırımlar

Belediyelerin temel verilerine ulaşmak amacıyla hazırlanan **Genel Sorular** bölümünde onaylı uygulama imar planının bulunup bulunmadığı, varsa onay tarihi ve kapsadığı alan büyüklüğü gibi soruların yanı sıra belediyenin imar uygulamaları kapsamında kullandığı yöntem ve kurallar, belediyede çalışan kadrolu, sözleşmeli veya işçi statüsündeki toplam teknik eleman sayısı gibi teknik kapasiteye ilişkin sorular ve kent konseyi, kent bilgi sistemi ve toplam hane halkı gibi sorular ile belediyenin mevcut profili ortaya konulmaya çalışılmıştır.

**Arazi Kullanımı ve Planlama** bölümünde kent makroformu ve planlı gelişme olup olmadığı konuları ile ilgili olarak belediyelere kentsel yerleşim alanı büyüklükleri, il ÇDP/ÇDP gibi üst ölçekli planları olup olmadığı ve belediyenin aktif olarak yürütmekte olduğu 5 yıllık imar programı olup olmadığı konularında sorular sorulmuştur.

**Yeşil Alan** kullanımına ilişkin bilgilere ulaşmaya çalışılan bölümde, aktif yeşil alan miktarı ile belediyeye tahsisli kent ormanının bulunup bulunmadığı sorulmuştur.

En çok sorunun sorulduğu bölüm olan **ulaşım** başlığı altında öncelikle belediyenin ulaşım ana planının bulunup bulunmadığı sorulmaktadır. Toplu taşımaya ilişkin detaylı soruların yanı sıra toplu taşımada alternatif yakıt türlerinde çalışan ve özürülere yönelik araçların da varlığı sorulmuştur. Buna ek olarak, kent merkezlerindeki trafik yoğunluğunu azaltmaya yönelik tedbirler ile teknolojiden yararlanma düzeyi de belirlenmeye çalışılmıştır.

**Altyapı, Atık Yönetimi ve Enerji** bölümünde ilk olarak altyapı ana planının bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Ayrıca kanalizasyon, içme suyu, düzenli depolama gibi temel altyapı hizmetlerinden hangilerinin kullanılmakta olduğu sorulmakta ve yenilenebilir enerji kaynaklarından ne ölçüde yararlanıldığına dair bir tespit yapılmaya çalışılmıştır.

**Kentsel Dönüşüm ve Konut** alanında belediyelerin mevcut durumlarını ortaya koymaya yönelik olarak; toplam bina sayısı, inşaat ruhsatlı ve yapı kullanma izinli bina sayıları sorulmuştur. Ayrıca, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi'nin uygulamaları dışında belediyenin yürüttüğü toplu konut ve kentsel dönüşüm projelerinin olup olmadığı sorulmuştur. Uygulanan dönüşüm projelerinde kente olan etkilerinin analiz edilip edilmediği, tüm tarafları içeren bir komisyonun olup olmadığı gibi dönüşümün sosyal boyutlarını irdeleyen sorular sorulmuştur.

**Afet, Risk Yönetimi ve Zarar Azaltma** konusunda ise belediyenin imar planına esas olmak üzere 1999 yılından sonra yapılmış jeolojik etüd veya mikrobölgeleme etüdünün olup olmadığı ve mevcut yapıların risklerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma veya isk sakınım planı-risk yönetim çalışmasının olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir.

**Kent Kimliği, Kültürel Miras ve Kentlilik Bilinci** konularında kent rehberi çalışmaları, yöresel özellikleri dikkate alarak hazırlanmış bir imar yönetmeliğinin varlığı ve kent kimliğine yönelik bir araştırmanın yapıp yapılmadığı konusunda sorular yöneltilmiştir.

**Katılım, Sosyal Hizmetler ve Yatırımlar** konusunda belediyeler tarafından açılan aile yaşam merkezi, spor ve gençlik merkezleri, toplum merkezi, kadın sığınma evi ve bu merkezlerde kapsamlı sosyal programların varlığına yönelik ve gençlerin kültürel ve sportif aktivitelerden yararlanmaları için kolaylaştırıcı uygulamaların olup olmadığına yönelik sorular sorulmuştur.

Toplam 2954 belediye içinden 2130 belediye, her soruyu cevaplandırmak suretiyle ankete katılım sağlamış ve anketi sonlandırmıştır. 211 belediye ise anketin tamamını olmasa da çeşitli bölümlerini cevaplayarak ankete katılmıştır.

5 haftalık bir sürede belediyelerin %79,2'sini oluşturan toplam 2341 belediyenin katılım sağladığı 2011 KENTGES Belediyeler Anketi, kentlerimizin fotoğrafını çekmek için bir başlangıç noktası olarak değerlendirilebilir.

## **Değerlendirme**

Teknik kapasite, planlama ve arazi kullanımı, yeşil alanlar, ulaşım, altyapı, atık yönetimi, enerji, kentsel dönüşüm, afet, konut, kent kimliği, kültürel miras, kentlilik bilinci, sosyal hizmetler ve katılım konularında verilen cevaplara göre anket sonuçları değerlendirilmiştir.

### **Planlama ve arazi kullanımı**

Planlama ve arazi kullanımına ilişkin anket sonuçlarına göre belediyelerin uygulamalarına referans olabilecek üst ölçekli planların henüz ülke genelinde tamamlanmadığı ortaya çıkmıştır. Büyükşehir belediyelerinden ilçe merkezi belediyesine doğru gidildikçe üst ölçek planın bulunma oranı azalmaktadır.

Belediyelerin, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç 3 ay içinde imar programlarını hazırlaması yasal zorunluluk olmasına rağmen imar programının olup olmadığına ilişkin soruya verilen cevaplarda, belediyelerin 5 yıllık imar programlarını henüz tamamlayamadıkları saptanmıştır. Büyükşehir ve il merkezi belediyeleri % 53 oranında imar programına sahipken, ilçe merkezi belediyelerinde bu oran % 47'dir. Planların hayata geçmesini bütçe ve zaman açısından ortaya koyan imar programlarının belediyelerin sadece yarısı tarafından yapılmış olması, beklentilerin altında bir sonuçtur. Bu sebeple 5 yıllık imar programlarının tamamlanması konusunda tedbirlerin alınması gerekmektedir.



Belediyelere imar planı onay tarihleri sorulmuş ve planların 20 yılda güncelliğini yitirdiği varsayımından yola çıkılarak 1990 yılı baz alınmak suretiyle bir değerlendirme yapılmıştır. Türkiye genelinde 416 belediyenin 1932–1990 yılları arasında yapılan imar planlarıyla halen uygulama gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Geri kalan 1526 belediyenin ise 1990 yılı ve sonrası imar planlarıyla uygulama yaptığı ortaya çıkmıştır. Türkiye’de onaylanmış uygulama imar planlarının %76’sı güncel plan olarak değerlendirilebilir. Ülke genelindeki dağılımda ise kıyı bölgelerindeki planların tamamına yakınının güncel planlar olduğu görülmektedir.

Anket sonuçlarına göre büyükşehir, büyükşehir ilçe ve belde belediyeleri imar uygulamaları kapsamında ağırlıklı olarak kamulaştırmayı tercih etmektedirler, il merkezlerinde 18. madde

uygulamaları ve ilçe merkezlerinde ise 15 ve 16. madde uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır.

### **Yeşil Alanlar**

Kent ormanı kavramı yeni gelişen bir kavramdır. Sağlıklı kentlerde yaşamak için kent ormanlarının oluşturulması, belediyelerin kent ormanlarından sorumlu olması önemlidir. Büyükşehir belediyelerinin kent ormanlarına sahip olma oranının %60'larda olması, gelecek için önemli bir göstergedir. Büyükşehir ilçe ve il merkezi belediyeleri içinde, coğrafi koşullar da dikkate alındığında kent ormanına sahip olma yönünde eğilimler olduğu, bu eğilimlerin güçlendirilmesi gerektiği görülmektedir.

### **Ulaşım**

Ulaşım planının olup olmadığı ile ilgili anket sonuçlarına göre büyükşehir belediyelerinin %80'inde ulaşım planı bulunmaktadır. Ancak ulaşım planı ile ilgili sorulara verilen cevaplarda büyükşehir ilçe belediyelerinin oranı oldukça düşüktür. Bu da yetki dağılımı kapsamında değerlendirilebilir. Ulaşım planlarının il merkez ve ilçe merkez belediyelerinde yapılma oranı düşüktür. Bu nedenle yaşam kalitesinin artırılması, ulaşım sistemleri arasında bağlantı kurulması, ulaşım problemlerinin çözülmesi, hızlı ve güvenli erişebilirliğin sağlanması, planlara altlık oluşturması açısından ulaşım planların yapılması süreci hızlandırılmalı ve il ve ilçe merkez belediyeleri için gerekli teşvik mekanizmaları geliştirilmelidir.

Kent içi ulaşımda trafiği rahatlatarak, sürdürülebilir ulaşımı destekleyici, özel otomobil kullanımını caydırıcı, toplu taşıma ağırlıklı ve yaya öncelikli uygulamalar konusunda her düzeydeki belediyelerce yapılan çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemelerden biri özellikle büyükşehir belediyelerinde kent içi ulaşımın verimli ve etkin çalışması için teknolojik gelişmelerden yararlanılarak akıllı durak uygulamalarına geçilmesidir. Ancak büyükşehir düzeyindeki % 40'lık bu oran henüz beklenen düzeyde değildir. Ulaşımda akıllı durak sayısının özellikle büyükşehir belediyelerinde yaygınlaştırılması gerekmektedir. İl ve ilçe merkez belediyelerinde akıllı durak uygulaması yok denecek kadar azdır.

Kent içi ulaşımda araba kullanımını caydırıcı politikaların benimsenmesi de sürdürülebilirlik ilkeleri açısından önemli bir yaklaşımdır. Ülke genelinde belediyeler tarafından kent

merkezlerinde uygulanan özel trafik uygulamalarına bakıldığında ise, kent merkezi trafik uygulamalarında daha çok büyükşehir belediyeleri ile gelişmiş il belediyelerinin önlem aldıkları görülmektedir. Belde belediyelerinin kent merkezine yönelik önlem almada yeterli olmadıkları anlaşılmaktadır. Örneğin, büyükşehir belediyeleri ilave çok katlı otopark ile kaldırıma park yapılmasını engelleme politikaları açısından önde iken; kent merkezinde özel otomobil girişini caydırıcı politikalar açısından büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer il belediyeleri ön plandadır.

Ülke genelinde kent içi ulaşımda toplu taşıma ile yapılan yolculukların payına bakıldığında, en fazla toplu taşımanın büyükşehir belediyelerinde kullanıldığı görülmektedir. Ancak büyükşehirlerdeki toplu taşıma kullanımının oranındaki farklılıklar oldukça yüksektir. Bu bağlamda, ülke genelinde toplu taşıma kullanım oranının artırılması gerektiği de değerlendirilmektedir. Ayrıca, herkes için erişilebilir kentler yaratılması için engellilere yönelik hizmetler kapsamında 10.000 kişiye düşen engellilere uygun donanımdaki toplu taşıma aracı sayısının en fazla büyükşehir belediyelerinde olduğu görülmektedir. Öte yandan, özellikle il ve ilçe merkez belediyelerinde bu oranın artırılması, engellilerin sosyal ve ekonomik yaşama katılmalarının sağlanabilmesi açısından önemlidir.

Toplu taşıma türlerinden raylı sistemlerin kullanımının artırılması da sürdürülebilir ulaşım hedefleri arasındadır. Büyükşehir belediyelerinde raylı toplu taşıma sistemlerinin uzunluğu hedeflenenin altındadır. Raylı toplu taşıma sisteminin, büyükşehir belediyelerini ve kentin bütününe kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Raylı toplu taşıma sistemi uzunluğunda büyükşehirlerin kendi aralarındaki fark fazladır. Büyükşehir belediyeleri içerisinde İstanbul ve İzmit Büyükşehir belediyeleri diğer büyükşehir belediyelerine göre daha ileri konumdadır. Büyükşehir belediyelerinin en azından ortalama değerlere yakın uzunluklarda raylı toplu taşıma sistemine kısa dönemde sahip olması, kent sakinlerinin yaşam kalitesinin artırılması ve ulaşım problemlerinin çözülmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Öte yandan toplu taşıma araçlarında çevreye duyarlı yakıt seçilmelidir. Bu konuda büyükşehir belediyelerinin öncülük ettiği görülmektedir. Ancak, toplu taşıma araçlarının yakıt türünde büyükşehir belediyelerinin yüzde ellisinde bir değişim görülmektedir. Büyükşehir belediyesi dışındaki belediyelerde ise toplu taşıma araçlarında çevreye duyarlı yakıt kullanımı yok



denecek kadar azdır. Bu nedenle, toplu taşıma araçlarında çevreye duyarlı yakıt türü kullanımının il ve ilçe belediyelerinde de yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Kentlerde sürdürülebilir ulaşımın teşviki için yeşil ulaşım türlerinden biri olan bisiklet kullanımının desteklenmesi de önemlidir. Özellikle büyükşehir ilçe belediyelerinin bisiklet yolu yapımı konusunda daha aktif olduğu anlaşılmaktadır. İl merkezi belediyelerinde ise bisiklet yolu, hedeflenen düzeyin altında kalmaktadır. Bisiklet yolu uzunluğu fazla olan belediyelerin benzer özellikteki belediyelere öncülük yapması gerekmektedir.

Sağlıklı ve ihtiyaçlara göre şekillenmiş bir çevrede yaşamının, yaşam kalitesini yükseltmenin göstergelerinden biri de yaya bölgelerinin oluşturulmasıdır. Kent merkezlerinin yayalaştırılma oranlarında büyükşehir belediyelerinden orta ve küçük ölçekli belediyelere doğru gidildiğinde azalma görülmektedir. Yaya bölgesi uygulamalarının genişletilmesi için iyi uygulama örneklerinin tanıtılması ile yaya bölgesi olmayan belediyelerin doğru yönlendirilmesi gerekmektedir.

Çevreye duyarlı ulaşımında bir başka önemli husus ise yolculuk sayısının azaltılmasıdır. Ev-iş ortalama yolculuk süresinde, büyükşehirler dünya ortalamasına yakındır. Ancak bazı büyükşehirler ülke ortalamasından daha yüksek ev-iş ortalama yolculuk süresine sahiptir. Bu bağlamda ortalama yolculuk süresi 35-45 dakika ve daha fazla olan büyükşehirlerde önlem alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Ev-iş ortalama yolculuk süresi standartların üzerinde olan kentlerde, bu sürenin azaltılmasına yönelik analizler ve araştırmalar yapılması gerekir. Yolculuk sayısının azaltılması ekonomik ve sosyal maliyetlerin azaltılması açısından da önemlidir.

### **Altyapı, Atık Yönetimi ve Enerji**

Ankete verilen cevaplar sonucunda büyükşehir belediyelerinde altyapı planına sahip olma oranı % 50'dir. Bu oran hedeflenen düzeyin altında kalmaktadır. Özellikle kıyı bölgelerindeki büyükşehir belediyelerinin altyapı ana planlarını kısa dönemde yapmaları konusunda gerekli çalışmalarda bulunması gerekmektedir.

Kanalizasyon şebekesi konusunda, büyükşehir belediyelerinin herhangi bir sorunu olmadığı görülmektedir. Öte yandan, özellikle belde belediyelerinde kanalizasyon şebekesine sahip

olmayan belediye oranının % 37'lerde olması, belde belediyelerinin tamamının kısa dönemde kanalizasyon şebekesine sahip olması için gerekli çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

İçme suyu şebekesine sahip olma oranı büyükşehir belediyelerinde % 100'e yakındır. İçme suyu şebekesine sahip olmayan belediyelerin (%2), kısa sürede bu yatırımı yapmaları konusunda destek verilmelidir.

Katı atıkların bertaraf edilmesinde ve katı atıkların geri kazanım işlemine tabi tutulmasında büyükşehir belediyeleri ile diğer il merkez ve ilçe merkez belediyeleri arasındaki fark çok büyüktür. Katı atıkların bertaraf edilmesinde orta ölçekli belediyelerin desteklenmesi ve yönlendirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Düzenli depolama tesislerine sahip olma anlamında ise büyükşehir belediyeleri dışında kalan diğer belediyelerde sahiplilik oranı azdır. İl, ilçe ve belde belediyelerinin düzenli depolama tesislerine sahip olma oranlarının kısa sürede arttırılmasında yarar görülmektedir.

Yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili sorularda büyükşehir belediyelerinin tamamının yenilenebilir enerji kaynakları üzerine araştırmasının olması memnuniyet vericidir. Bir diğer husus ise, "araştırma projesi olan belediyelerin" ülke ölçeğindeki coğrafi dağılımında (ülke nüfus yoğunluğunun nispeten yüksek olduğu ve sanayi yatırımlarının daha yoğun olduğu) Marmara, Ege ve Batı Akdeniz bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durumda, araştırma haritası ile Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nün "Ülke Jeotermal Enerji Potansiyeli" haritası arasındaki örtüşmeden dolayı; rüzgar, güneş, biyokütle gibi diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik araştırmaların daha da arttırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Ancak araştırma faaliyetlerinin seyrekleştiği bölgelerde, nüfus yoğunluğunun ve sanayi faaliyetlerinin azaldığı, dolayısıyla imalata yönelik enerji talebinin de azaldığı söylenebilir. Bu durumda, özellikle doğu illerinde konuta yönelik talebin karşılanmasına dair yapılacak olan enerji yatırımlarının, "yatırım, işletme, bakım ve onarım maliyeti"nin nüfusa oranının yenilenebilir enerji kaynaklarına göre nispeten yüksek olduğu hidroelektrik, termik santraller ve doğalgaz dönüşüm santralleri ile karşılanması yerine, biyokütle, rüzgar ve güneş gibi kaynaklardan karşılanması ve bu kaynak kullanımlarının yaygınlaştırılması uygun bir

seçenektir. Yerel ihtiyacın yine yerel ölçekte karşılanmasının daha verimli ve ekonomik olma seçeneği araştırılmalı ve desteklenmelidir.

Doğal kaynaklardan biri olan suyun kullanımının iyi yönetilmesi gerekmektedir. Kentlerin planları hazırlanırken nüfusa göre gelecekteki su ihtiyacının mevcut kaynaklar da dikkate alınarak belirlenmesi ve plan yapılması gerekir. Büyükşehir belediyelerinin % 71'inde kentsel su ihtiyacının tespitine yönelik çalışma yapılmaktadır. Bu oranın daha da artırılması gerekmektedir. Bu tür çalışmaların büyükşehir belediyelerinin tamamı için yapılması gerekmekte olup, il, ilçe ve belde belediyelerinin de plan yapım aşamasında kentsel su ihtiyacının tespitine yönelik analiz yapmaları konusunda yönlendirilmelerinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

### **Kentsel Dönüşüm ve Konut**

Toplu konut veya dönüşüm projeleri ile sosyal donatı alanlarının tamamlanmasına ilişkin verilen evet cevabı; büyükşehir belediyelerinde % 60, büyükşehir ilçe belediyelerinde % 68 oranlarını yakalarken, bu oranların il ve ilçe belediyelerinde daha düşük oranlarda kalması, il ve ilçe belediyeleri nezdinde yürütülen projelerin (sosyal donatı alanlarını da gözetin) dönüşüm projelerinden ziyade, münferit toplu konut projesi uygulamalarına yoğunlaştığını göstermektedir.

Belediyece yürütülen toplu konut alanı veya dönüşüm projesi oranı büyükşehir belediyelerinde % 73'tür. Ancak, bu projelerin alan büyüklüğüne sayısal verilerin girilememiş olması, veri paylaşımı ve yönetimi konusunda aksaklıklar olduğunu göstermektedir. Toplu konut veya dönüşüm projesinin mevcut olduğunu belirtme oranı; Büyükşehir ilçe merkezlerinde % 24, il merkezlerinde % 19, ilçe merkezlerinde ise % 9 olmuştur. Bu durumda, TOKİ verilerine göre 81 ilin tamamında, tamamlanmış veya halen devam eden projeler olduğu bilindiğinden, yukarıda anılan veriler doğrultusunda, belediyelerin kendi imkânlarıyla yürüttükleri projelerin, TOKİ projelerine kıyasla çok kısıtlı kaldığı görülmektedir.

Anılan toplu konut veya dönüşüm projelerinde, projenin kente olan etkilerinin analiz edilmesi ve nazım plan kararı alınması oranının büyükşehir belediyelerinde % 90 olduğu görülmektedir. Ancak diğer belediyelerde bu oran daha düşük değerdedir. Bu oranlar, bu tür

projelerin kente olan etkilerinin değerlendirilmesinin önemsendiği, ancak yine de bu oranın yükseltilmesi konusunda bir çabaya (seminerler, genelgeler, yayınlar vb.) ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

“Belediyenizde dönüşüm projelerinde tüm tarafları içeren bir komisyon var mı?” sorusuna 10 büyükşehir belediyesi evet yanıtını vermiştir. Bilindiği üzere, anılan komisyonlar dönüşüm projelerinin özünü oluşturan ve tüm paydaşların, çoğulculuk, adalet, etkin katılım ve uzlaşma zemininde buluşmasını temin eden organlardır. Bu durumda, komisyonların işler hale getirilmesi katılım için büyük önem arz etmektedir.

### **Afet, Risk Yönetimi ve Zarar Azaltma**

3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca yayımlanan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik'e göre her tür ve ölçekte plan yapılmadan önce jeolojik etütlerin yapılması ve onaylanması zorunludur. Jeolojik açıdan sakıncalı alanlar ile önlem alınarak yapılaşmaya açılması gereken alanlar ancak jeolojik ve jeoteknik etütler sonucunda belirlenmekte ve yapılan etütler planlara yansıtılmaktadır. Özellikle 1999 depreminden sonra etütlerin önemi daha fazla anlaşılmıştır. Ülkemizin içinde bulunduğu afet tehlikeleri göz önünde bulundurulduğunda, afetlerin felakete dönüşmemesi ve afet zararlarının azaltılması için yapılması gereken imar planına esas jeolojik etütlerin eksiksiz hazırlanarak onaylanması gerekmektedir. Her ne kadar büyükşehir ilçe belediyelerinde % 80'lik bir oran çıkmış olsa da, bu soruda hedeflenen değerden daha az bir düzeydedir. Özellikle fay hatlarının bulunduğu yerleşmelerde jeolojik etütlerin ivedilikle tamamlanması gerekmektedir.

Ülkemizin içinde bulunduğu afet tehlikeleri göz önünde bulundurulduğunda, Risk Sakınım Planı ve Risk Yönetim çalışması, afetlerin felakete dönüşmemesi ve afet zararlarının azaltılması için yapılması gereken en önemli çalışmalardan biridir. Risklerin önceden belirlenmesi ve sakınım çalışmalarına öncelik verilmesi afetlerin etkilerini azaltacak ve ortaya çıkan olumsuz etkilerini bertaraf edecektir. Anket verilerine göre büyükşehir, il ve ilçe düzeyinde riskleri belirleme veya risk sakınımına ilişkin çalışmaların çok düşük oranda yapıldığı görülmektedir. Özellikle il ve ilçe düzeyine inildiğinde bu oranın daha da düştüğü görülmektedir.

Büyükşehir belediyeleri ile il belediyelerine nazaran ilçe merkez belediyelerinin Toplum Destekli Polislik Şubesi ile yürütülen çalışmalarının düşük bir düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Toplum ve polis ilişkilerinin geliştirilmesinin öncelikle en alt düzeyde, en alt belediye ölçeğinde gerçekleştirilmesinde yarar görülmektedir. Ayrıca Türkiye ölçeğinde konuya bakıldığında, gelişmiş kentlerde toplum-polis işbirliğinin daha üst düzeyde olduğu anlaşılmakta olup, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde işbirliği düzeyinin azaldığı görülmektedir.

### **Kent Kimliği, Kültürel Miras ve Kentlilik Bilinci**

Kentin mevcut değerlerinin ortaya çıkarılması ve kent kimliğinin oluşturulmasına yönelik araştırma veya proje yapılması konusunda büyükşehir belediyesi ile diğer belediyeler arasında fark olduğu anlaşılmaktadır. İl, ilçe ve belde belediyelerinin ise kendi yerleşmelerinin özelliğine göre araştırma yapma eğiliminde olmadığı anlaşılmaktadır. Bu konuda belediyelerin yönlendirilmesi ve belediyelerle işbirliği yapılması gerekmektedir. Kent kimliği ile ilgili araştırmaların daha çok kıyıda yer alan belediyeler ve büyükşehir belediyeleri tarafından yerine getirilmesi hususu, kentin turizm potansiyeliyle doğru orantılı bir şekilde bu çalışmaların yapıldığı sonucuna varılabilir. Kent kimliğinin oluşturulması ve marka değerlerinin ön plana çıkarılması konusunda her ölçekteki belediyeler ile işbirliği zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Anket sonuçlarına göre kentin değerlerini ortaya koymaya, bunları genişletmeye ve tanıtmaya yönelik kent rehberlerinin daha çok büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri tarafından yerine getirildiği anlaşılmaktadır. Kent rehberlerinin daha çok turistik özelliği olan, kültürel ve tarihi değerleri bulunan kentlerde yayımlandığı görülmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin % 40'ının ancak kent merkezi, yaya bölgeleri veya dönüşüm alanları ile ilgili tasarım rehberi hazırladıkları ve bunu kendi görevleri olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Bunun dışındaki büyükşehir ilçe ve il belediyelerinde oran çok düşük olup, ilçe ve belde belediyelerinin tasarım rehberleri hazırlama hususları daha azdır. Tasarım rehberleri konusunda belediyeler desteklenmeli ve bu konuda özendirilmelidir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi belediyelerde kent konseyinin kurulmasını öngörmektedir. Anket sonuçlarına göre özellikle büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir ilçe ve il belediyelerinde kent konseylerinin büyük oranda kurulmuş olması katılımın sağlanması

açısından önemlidir. Ancak ilçe belediyelerinde, diğer büyükşehir ve il belediyeleri ile karşılaştırıldığında, kent konseyinin kurulması oranı oldukça düşüktür. Ayrıca ilçe düzeyinde yerel yönetimlerin faaliyetlerine halkın katılımının artırılması ile ilgili çalışmalarda bulunulmasında yarar görülmektedir.

### **Katılım, Sosyal Hizmetler ve Yatırımlar**

Kentte yaşayanların sosyal ve mekânsal farklılıklarının giderilmesi ve benzer standartlara ulaştırılması, kente yeni gelenlerin uyum sorunlarına çözümler üretilmesi konusu gittikçe daha da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda belediyelerin kente yeni gelenlere yönelik yardım masası ve benzeri uygulamaları olup olmadığına ilişkin soruda, belediyelerin % 67'sinde bu tip bir uygulamanın var olduğu ortaya çıkmaktadır. Göç alan büyükşehir ve il belediyelerinde bu tür uygulamaların yoğunlaştırılması kente yeni katılanların uyum sorununu çözmek için önemli bir uygulama olacaktır.

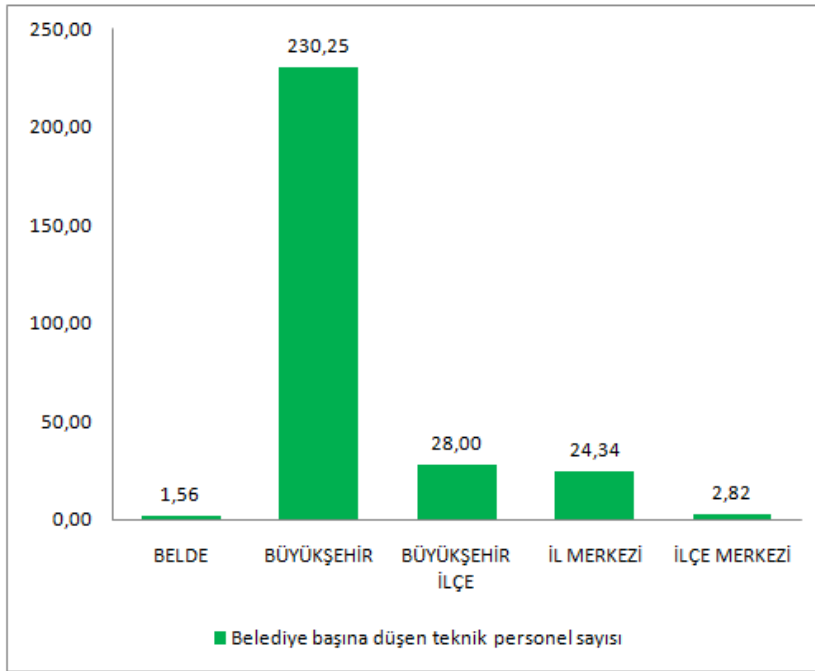
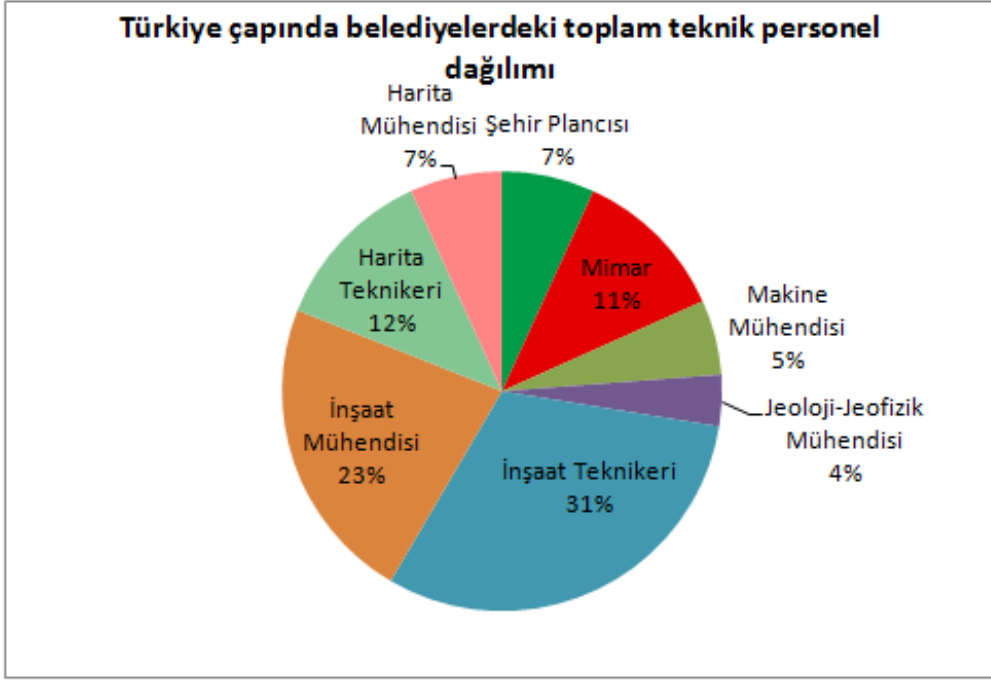
İmar planlarında, kentsel tasarım ve mimari çözümlerde hareket kısıtlılığı bulunanların ve özel ihtiyaç sahiplerinin gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte düzenlemelerin yapılması ve mevcut planların yeniden gözden geçirilmesi önemli bir husustur. Kentsel hizmetlere erişimde dezavantajlı grupların dikkate alınması ve erişilebilirlikleri sağlanmalıdır. Bu bağlamda büyükşehir belediyelerinin "herkes için tasarım" ilkelerini gözeterek yaptığı kentsel tasarım uygulamalarına baktığımızda, büyükşehir belediyelerinin % 60'ında bu tür uygulamaların yapıldığı görülmektedir. Yerel yönetimler tarafından engelliler için kamusal alanda yapılması gereken düzenlemelerin (kaldırımlar, rampalar, konutlardaki düzenlemeler) gerçekleştirilmesi, belediyelerin her tür yapının engellilerin kolay erişimine uygun şekilde tasarlanması konusunda bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmeleri gerekliliği hususunda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu çerçevede büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin herkes için erişilebilirlik ile ilgili düzenlemeleri % 97 ve % 85 gibi bir oranla gerçekleştirdiklerini belirttikleri görülmektedir. Sayısal olarak yüksek olan bu oranların niteliksel olarak izlenmesi ve incelenmesi ise bundan sonraki aşamada yapılacak işler arasındadır.

İstihdam imkânlarının artırılması ve kentsel yoksulluğun azaltılabilmesi için özellikle büyükşehirlerde başlatılan, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla iyi uygulama örnekleri arasında olan mesleki eğitim ve beceri kazandırma programlarının geliştirilmesi ile bu uygulamaların

tüm belediyelere yaygınlaştırılması hususu, sağlıklı kentsel gelişmenin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Büyükşehir belediyelerinde % 93 gibi büyük bir oranda gerçekleştirilen meslek edindirme amaçlı yaygın eğitim programlarının tüm belediyeler tarafından yaygınlaştırılması gerekliliği görülmüştür.

Kentte yaşayanların kentlerine sahip çıkmaları ve o kentin mevcut potansiyelleriyle sürdürülebilirliğinin sağlanması ancak kentli bireylerin bilinç düzeyinin artırılmasıyla mümkündür. Kente sahip çıkma, karar alma süreçlerine demokratik katılım, kentle bütünleşme gibi hususlar kentlilik bilincinin oluşmasında ve kentin gelişmesinde temel faktörlerdir. Kentlilik bilincinin gelişmesinde sosyo-ekonomik etkenler temel olmakla birlikte, sosyo-kültürel etkenler de etkilidir. Kentlerin kimliklerinin korunarak hizmet kapasitelerinin geliştirilmesi için kentte yaşayanların, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının kısaca bir kente ilişkin kararlarda söz hakkına sahip paydaşların sorumluluklarının belirlenmesi, tarihi, kültürel ve doğal mirasa sahip çıkılarak sosyo-kültürel etkinliklerin düzenlenmesi önemli konulardır. Bu bağlamda en önemli hususlardan biri de kentin marka değerini oluşturmaya ve geliştirmeye yönelik yapılan çalışmalardır. Kentlilik bilincini artırmak ve kentin marka değerini oluşturmak için büyükşehir belediyelerinin % 93'ünde fuar, festival, sergi ve yarışma gibi sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlendiği görülmektedir. Ancak bu oran ilçe belediyelerinde düşmektedir. Bu da tanıtıma daha fazla ihtiyacı olan ilçe belediyelerinin bu konuda desteklenmeleri gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Anket sonuçlarına göre belediye başına düşen teknik personel sayısı büyükşehir belediyelerinde oldukça yüksek olup, büyükşehir ilçelerinde ve il merkezlerinde de yeterli olduğu görülmektedir. Ancak ilçe merkezleri ve beldelerde bu sayı oldukça düşmektedir.

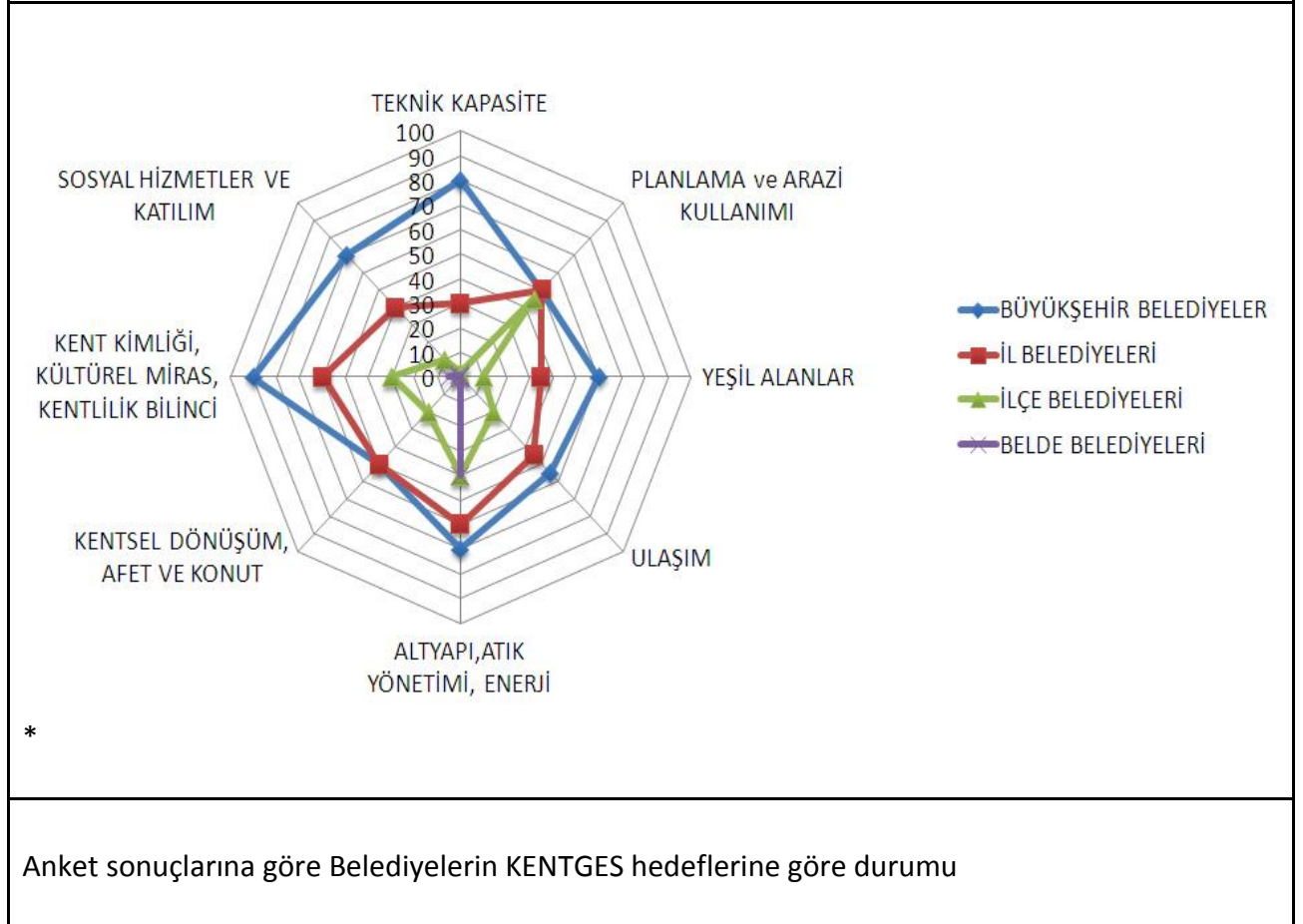


Türkiye genelinde belediyelerdeki toplam teknik personel dağılımına bakıldığında ise % 31 oranında inşaat teknikeri, ardından % 23 oranında inşaat mühendisi istihdam edildiği görülmektedir. % 7 oranında şehir plancı istihdamı ise oldukça düşük bir değerdir.



## Sonuç

Teknik kapasite, planlama ve arazi kullanımı, yeşil alanlar, ulaşım, altyapı, atık yönetimi, enerji, kentsel dönüşüm, afet, konut, kent kimliği, kültürel miras, kentlilik bilinci, sosyal hizmetler ve katılım konularında anket sonuçları değerlendirilerek aşağıdaki analiz tablosu elde edilmiştir.



Buna göre **büyükşehir belediyelerinin** KENTGES'e dayanarak hazırlanan performans hedeflerine teknik kapasite, sosyal hizmetler, kent kimliği, kültürel miras ve kentlilik bilinci konularında yaklaştıkları görülmektedir. Ancak, planlama ve arazi kullanımı, yeşil alanlar, ulaşım, altyapı ve atık yönetimi, yenilenebilir enerji, kentsel dönüşüm, afet ve konut gibi konularda ise önemli ölçüde merkezi idare ile işbirliğine ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Temel konularda il ve ilçe belediyelerine göre daha ileride olan büyükşehir belediyelerinin sakınım planı veya kentsel risk yönetimi, tasarım rehberleri, kent bilgi sistemi, yenilenebilir enerjinin kullanılması, yolculuk süresinin kısaltılması konularında konulan hedeflerin çok

gerisinde oldukları ve bunları geliştirmek üzere merkezi yönetim ile bir işbirliğine ihtiyaçlarının olduğu ortaya çıkmıştır.

**İl belediyeleri**, teknik kapasite ve sosyal hizmetler, kent kimliği, kültürel miras ve kentlilik bilinci konuları haricinde büyükşehir belediyeleri ile benzerlik göstermektedir. KENTGES hedeflerini gerçekleştirmek için yeterli teknik kapasite desteği sağlanırsa İl belediyeleri ile verimli bir işbirliği ortamında KENTGES hedeflerinin hayata geçirilme potansiyeli yüksektir.

İl ve ilçe belediyelerinin de altyapı, ulaşım ana planı, atık yönetimi, enerji, afet zararlarını azaltma, yeşil alanlar, katılım, kent kimliği ve sosyal hizmetler açısından katkı ve desteğe ihtiyaçları olduğu anketten anlaşılmaktadır. Özellikle ilçe belediyeleri yaya bölgesi, kentsel atık depolama ve geri dönüşüm, yenilenebilir enerji, dönüşüm projeleri, risk yönetimi ve kent kimliği konularında birikimleri düşüktür. Bu ölçekteki sorunun, kapasite artırımı, rehberlik etme, deneyimleri paylaşma ve eğitim gibi yöntemlerle aşılabileceği düşünülmektedir. Burada teknik ve idari kapasitenin artırılmasında önemli rol merkezi idareye düşmektedir.

Ankette büyükşehir, büyükşehir ilçe, il merkezi, ilçe merkezi ve belde belediyelerine ortak sorulan sorulara verilen cevaplarda özellikle **belde belediyelerinin verilen kamusal hizmetler ve kurumsal kapasite açısından oldukça yetersiz** olduğu görülmektedir. Bu tür belediyelerde KENTGES'in kurumsal kapasite artırımına yönelik olan eylemlerinin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

**Belde belediyelerinin** teknik kapasite sorunlarını daha net olarak ortaya koyan anket sonuçlarına göre belde ve çoğu ilçe belediyesinin hala kırsal karakterli olduğu ortaya çıkmıştır.

Ayrıca ankete verilen cevaplardaki tutarsızlıklardan anlaşıldığı üzere; büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir ilçe belediyeleri arasında veri paylaşımı ve yönetimi konusunda bir koordinasyon eksikliği ve iletişim kopukluğu olduğu da saptanmıştır.

Genel olarak tüm belediyelerde bina sayısı, yapı ruhsatlı ve yapı kullanma izinli bina sayısı, yol uzunlukları, alan büyüklükleri gibi **sayısal verilerde tutarsızlıklar ve eksiklikler bulunmaktadır**. Envanter ve istatistik konularında belediyelerde yeterli kapasite ve altyapı bulunmamaktadır. Özellikle veri girişine dayalı olan sorularda hata payı Anketin

değerlendirilmesini etkileyecek büyüklüğe ulaşmıştır. Bu sebeple bu tür sorularda sadece büyükşehir belediyelerinin verileri dikkate alınmış ve rapora yansıtılmıştır.

KENTGES'in başarısı, yerel yönetimlerin, özellikle de belediyelerin uygulamada gösterecekleri başarıyla doğru orantılıdır. Bu nedenle belediyelerin kurumsal ve teknik kapasitelerinin güçlü olması gerekmektedir. Aynı zamanda belediyelerin hizmet götürdükleri kenti aktif ve etkin bir şekilde izlemeye başlamaları da alacakları kararların geçerliliğini ve yapacakları uygulamaların başarısını da yükseltecektir. Bu kapsamda, **KENTGES Belediyeler Anketi, bir ilk deneme olarak** belediyelerin bu konudaki eksikliklerini, yetersizliklerini, potansiyellerini ve profillerini ortaya koymak açısından önemli bir görevi yerine getirmiştir.

Bundan sonra üzerinde durulması gereken ilk konu, "**Kentsel Göstergeler Kılavuzu**" çalışması temel alınarak, belediyelerin envanter, veri, istatistik ve gösterge konularında bir kurumsal yapılanmaya gitmek suretiyle kentlerin profillerini ortaya koymak ve kentleri izlemek üzere gerekli tedbirlerin alınması amacıyla çalışmaları yapmak olmalıdır. Bu konu, aynı zamanda, bu verilerin toplanması için bir yaptırımını da ele almalıdır. İkinci konu ise belde belediyelerinin durumunu yeniden gözden geçirmek olmalıdır. Belde belediyelerinin teknik kapasitelerinin artırılması konusunda gerekli destek sağlanmalıdır. İlçe belediyelerinin desteklenmesini sağlamak ve ilçeyi temel idari ve planlama birimi olarak kabul ederek ilçe belediye sınırlarını ilçe sınırlarına kadar genişletmek tartışılması gereken bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Az sayıda ancak güçlü belediyelerle kentsel hizmetlerin daha verimli sunulabileceği düşünülerek tüm seçeneklerin ve alınabilecek tüm tedbirlerin tartışılması ülkemiz ve KENTGES'in uygulanması açısından önemlidir.



## *VII. EKLER*

---



EK -1

BÜTÜNLEŞİK KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ VE EYLEM PLÂNI (2010–2023)  
KENTGES İZLEME VE YÖNLENDİRME KURULU ÇALIŞMA USÛL VE ESASLARI  
YÖNERGESİ





EK -2

İZLEME VE YÖNLENDİRME KURULU TOPLANTI GÜNDEM VE TUTANAKLARI











ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI  
MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KENTGES İzleme Birimi  
2179. Sokak No:5 Söğütözü/ ANKARA  
Tel: 0312 285 7173 / 2646, 2377  
Faks: 0312 284 7489  
E-posta: [kentges@csb.gov.tr](mailto:kentges@csb.gov.tr)  
İnternet adresi: <http://www.kentges.gov.tr>